

Izloja ob 4 jutraj.

Stane mesečno 20— Din
za izozemstvo 30—
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36

Podružnici:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošti. čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 2. oktobra.

Glasi klerikalne stranke je večeraj zopet načelo tisto debato, ki je zanj najbolj kočljiva, a tudi najbolj sramotna. On piše namreč: »poglavje o kulturi«.

«Slovenec» trdi, da napredni krogi, odkar so se ločili od klerikalnih, »sploh niso ničesar več pomembnega storili na polju slovenske duhovne, politične in gospodarske kulture, razen, da so uvedli v razne narodne kulturne organizacije «plitvi antiklerikalizem», pač pa da so katoliški krogi nadaljevali kulturno delo prvih preporoditeljev slovenskega rodu.

Res je, da so bili «katoliški krogi», kakor jih imenuje «Slovenec», v prvi vrsti poklicani nadaljevati delo narodnih preporoditeljev. V njihove roke je prešla moč števila, organizacije, sredstev in politike. Z divjo politično gonjo je politika teh «krogov» skušala postavljati barijere med širokimi plastmi ljudstva in njega naprednejšim kulturno bogatejšim delom. Klerikalizem je sebi arogiral pravo, da je narodu tudi prosvetni voditelj. A kaj je storil in dosegel? Ustvaril je res veliko vrsto prosvetnih organizacij, preko katerih je med ljudstvo, ki je po izvršni osnovni izobrazbi (delu preganjanja naprednega učiteljsstva) bilo željno nadaljnjih kulturnih dobrin res protno marsikatero dobro zrno, toda dopuščal je in dopuščala kulturno delo v teh organizacijah le v kolikor služil klerikalnim političnim ciljem.

Za intenzivno kulturno delo pa naš klerikalizem ni le bil nesposoben, temveč je tudi od nekdanj sproti in neprestano uničeval vse to, kar je peščica nacionalnih in naprednih kulturnih delavcev s trudom in požrtvovalnostjo storila, ali storiť hotela.

Na tem mestu smo že enkrat povedali, da so bili vsi oni slovenski možje prejšnjih dob, ki v slovenski literaturi kaj pomenijo, izpostavljeni najostrejši persekuciji klerikalnega zlototizma. Trubar, Vodnik, Prešern, Stritar, Gregorčič, Jurčič, Levstik, Kersnik, Tavčar, Kette, Cankar in nešteti drugi, so na lastni koži občutili protikulturni bič slovenskega klerikalca.

Pa tudi v najnovejši naši preteklosti je skoraj ni neklerikalne kulturne organizacije, ki bi jo klerikalci ne bili skušali ubiti. Od najbolj ponižnih čitalnic in podeželskih pevskih društev pa gori do «Ciril Metodove družbe», «Slovenske» in «Glasbene Matice» in «Narodnega gledališča», vse je bilo izločeno besnim klerikalnim atakam. Povsod so klerikalci zastopali stališče, da mora biti vsaka taka organizacija klerikalna, ali pa je sploh ne sme biti. Če jim je količjak kazalo, da v njej zagospodujejo, so se sodelovali, sicer so ji napovedali boj na smrt. Višak svojega «kulturnega» dela so pač dosegli takrat, ko so slovensko gledališče izpremenili v svoj privatni klen.

Bolj ko so bili klerikalci pri politični moči, bolj jasno so z dejanji dokazovali, da je vse njihovo govorjenje o kulturi, svobodi in demokraciji laž in varanje javnosti. Kaj vse je počel ljubljanski škof Jęglič s Prešernovo muzo! Pokupil in zažgal je celo naklado Cankarjeve Erotike. Ko so akademiki začeli ustanavljati ljudske knjižnice in prirejati poljudna predavanja, zakadil se je škof v «Prosveto» in v «Akademijo» z vso vehemenco svoje zelotske ozkosrčnosti, nestrpnosti in omejenosti. Boj klerikalcev proti Sokolstvu je od njegovega rojstva naprej v permanenti. Kar so počeli klerikalci s slovenskim šolstvom, se sploh ne da kvalificirati. Učitelje so hoteli zopet degradirati na stališče cerkovnika in organista, paralelno pa so iztrebljevali moške učiteljske moči s tem, da so dajali učitelstvu najramotnejše plače v Evropi. Ob cininem posmehu klerikalcev smo takrat doživljali pretresljive tragedije učiteljskih samomorov. Sistematično so klerikalci delovali na feminizacijo učiteljskega stanu, misleč, da se na ta način po deželi čim bolj iznebijo glavnega boritelja za pravi kulturni napredek ljudstva. Izobrazilo so oni vedno smatrali za sredstvo, ki je dovoljeno le, če služi njihovim temnim političnim ciljem.

Znano je pasivno stališče, ki so ga klerikalci zavzemali napram slovenskemu vseučilišču, dokler smo bili še v Avstriji. Bali so se najvišjega torišča svobodne znanosti in ogrevali so se za «katoliško univerzo» v Solnogradu. Tudi znanost je klerikalcem le sredstvo. Dokler je vsaj kompromisna, če že ne naravnost usmerjena po predpisih klerikalizma, jo tolerirajo in celo hvalijo. Kadar pa zadene v njihove «svetinj» — takrat gorje. Škofovski anathema je takoj nad njo.

Res je, da je klerikalizem no vojni

Po odhodu Radičevcev

ZAMOTANA POLITIČNA SITUACIJA. — VLADA OČITA SVOJE NEUSPEHE — KRONI! — AVDIJENCE NA DVORU IN KONFERENCE MINISTROV! — SKUPŠČINA SE SESTANE 11. OKTOBRA.

Beograd, 2. oktobra, p. Politično življenje je bilo danes dopoldne zelo živo, posebno številne konference so se vršile v vladnem predsedništvu, kjer so bili skoraj vsi ministri. Že ob pol 9. je prišel v kabinet g. Ljube Davidovič, minister notranjih zadev g. Nastas Petrovič, za njim pa ministri dr. Korošec, dr. Spaho in dr. Marinković, kjer so imeli daljšo konferenco, ki so ji prisostvovali pozneje tudi ministri dr. Šumenković, Pera Marković, Dragutin Pečič, dr. Hrasnica in dr. Behmen. Člani ministrskega komiteta za razvrstitev uradništva so imeli istočasno v stranski sobi sejo in so razpravljali novo uredbo o klasifikaciji uradništva. Seja ukaznega komiteta se ni vršila. Ob 12. uri se je podal ministrski predsednik v predsedništvo narodne skupščine, kjer je z g. Ljubo Jovanovićem pol ure razpravljalo o sklicanju narodne skupščine.

Dopoldne je bil v avdienci državni podtajnik in notranjem ministrstvu Cemo- vič. Ta avdienca se spravlja v zvezo s težkim položajem, v katerem se sedaj nahaja vlada. V vladnih krogih se trdi, da je šel g. Cemovič k kralju, da bi poskušal s svojim osebnim vplivom izboljšati situacijo kabineta, ker je bil svojčas učil vladarja ruščino. Po povratku z dvora je g. Cemovič odklonil novinarjem vsako obvestilo. Za njim so bili pri kralju ter mu predložili v podpis razne ukaze trgovinski minister dr. Šumenković, minister gradnje Pečič ter prometni minister Sušnik. Njihove avdience so trajale le po nekaj minut.

Radičeve izjave v «Slobodnem domu», ki preti kabinetu, so izzvala veliko nezadovoljstvo v vladnih vrstah, posebno pri davidovičevih. Vladni krogi zavračajo sedaj vso odgovornost na krono (!) in pravijo, da je ona kriva, da radičevci ne morejo vstopiti v kabinet. V tem smislu pišejo tudi nocojšnje «Novosti». Nervoznost režimskih krogov postaja vedno večja.

Prva seja narodne skupščine je določena za soboto 11. t. m. Ta seja bo le formalnega značaja. Stvarno parlamentarno delo se prične v ponedeljek 13. oktobra. Na dnevnem redu se nahajajo obtožba proti nekaterim ministrom, invalidski zakon, zakon za pobijanje korupcije, ratifikacija trgovinske pogodbe z Italijo. Po izpolnjenju tega programa naj bi se z 20. oktobrom pričela budžetska razprava. Uradniški zakon ni na dnevnem redu.

Vladne skupine so zelo vznemirjene, kako stališče bodo zavzeli radičevci v parlamentu. Boje se, da ne bi nastopili proti vladi.

Beograd, 2. oktobra, p. Nocoj je bila v predsedništvu vlade konferenca ministrov, na kateri so razpravljali o položaju. Ministri, ki so bili na dvoru, so poročali tovarišem o svojih avdijencah pri kralju. Od te konference je šel ob 18.30 državni podtajnik Cemovič ponovno na dvor in je ostal pri kralju v avdienci pol ure.

REZIMOVCI SO PRIČELI NAPADATI KRONO.

Beograd, 2. oktobra, r. Današnje režimske «Novosti» prinašajo dva članka o vstopu radičevcev v vlado in pravijo, da izgleda, da radičevci ne bodo vstopili v kabinet, ne zaradi svojih pretiranih pogojev, ampak ker prihajajo ovire za vstop od krono same. Krona želi namreč, naj bi se glavne smernice sporazuma določile že pred vstopom radičevcev v vlado. Ako je temi res tako, pravijo «Novosti», potem se je krona po nepotrebnem eksponirala v tako delikatnem vprašanju. V razvoju današnjega položaja so gotove nelogičnosti. Najbolj naravno je, da vsi člani vlade nosijo odgovornost za današnjo situacijo. Kroni se ne bi bilo treba eksponirati proti zastopnikom Hrvatov, ki se skoraj vsi nahajajo v HRSS.

KONFERENCA PREDSEDNIŠTVA HRSS.

Zagreb, 2. oktobra, r. Danes zjutraj je prisel v Zagreb podpredsednik HRSS dr. Maček. Takoj po njegovem povratku se je vršila konferenca predsedništva HRSS, na kateri je dr. Maček referiral o politični situaciji v Beogradu. Ugotovljeno je bilo, da HRSS ne vstopi v vlado ter se je razpravljalo o posledicah tega dejstva. Nocojšnji «Hrvat» poudarja, da smatra HRSS kot izven vsakega dvoma da vlada more pasti samo v parlamentu, nikakor izven njega. Nadalje pravi «Hrvat», da se bo imenovanje radičevskih ministrov izvršilo še pred sestankom narodne skupščine, t. j. najkasneje do petka 10. t. m. HRSS je poslala vladi nekatere nove predloge.

likacija trgovinske pogodbe z Italijo. Po izpolnjenju tega programa naj bi se z 20. oktobrom pričela budžetska razprava. Uradniški zakon ni na dnevnem redu.

Vladne skupine so zelo vznemirjene, kako stališče bodo zavzeli radičevci v parlamentu. Boje se, da ne bi nastopili proti vladi.

Beograd, 2. oktobra, p. Nocoj je bila v predsedništvu vlade konferenca ministrov, na kateri so razpravljali o položaju. Ministri, ki so bili na dvoru, so poročali tovarišem o svojih avdijencah pri kralju. Od te konference je šel ob 18.30 državni podtajnik Cemovič ponovno na dvor in je ostal pri kralju v avdienci pol ure.

REZIMOVCI SO PRIČELI NAPADATI KRONO.

Beograd, 2. oktobra, r. Današnje režimske «Novosti» prinašajo dva članka o vstopu radičevcev v vlado in pravijo, da izgleda, da radičevci ne bodo vstopili v kabinet, ne zaradi svojih pretiranih pogojev, ampak ker prihajajo ovire za vstop od krono same. Krona želi namreč, naj bi se glavne smernice sporazuma določile že pred vstopom radičevcev v vlado. Ako je temi res tako, pravijo «Novosti», potem se je krona po nepotrebnem eksponirala v tako delikatnem vprašanju. V razvoju današnjega položaja so gotove nelogičnosti. Najbolj naravno je, da vsi člani vlade nosijo odgovornost za današnjo situacijo. Kroni se ne bi bilo treba eksponirati proti zastopnikom Hrvatov, ki se skoraj vsi nahajajo v HRSS.

KONFERENCA PREDSEDNIŠTVA HRSS.

Zagreb, 2. oktobra, r. Danes zjutraj je prisel v Zagreb podpredsednik HRSS dr. Maček. Takoj po njegovem povratku se je vršila konferenca predsedništva HRSS, na kateri je dr. Maček referiral o politični situaciji v Beogradu. Ugotovljeno je bilo, da HRSS ne vstopi v vlado ter se je razpravljalo o posledicah tega dejstva. Nocojšnji «Hrvat» poudarja, da smatra HRSS kot izven vsakega dvoma da vlada more pasti samo v parlamentu, nikakor izven njega. Nadalje pravi «Hrvat», da se bo imenovanje radičevskih ministrov izvršilo še pred sestankom narodne skupščine, t. j. najkasneje do petka 10. t. m. HRSS je poslala vladi nekatere nove predloge.

NUŠIČEV JUBILEJ.

Beograd, 2. oktobra, r. Dne 6. oktobra se praznuje v Beogradu 60letnica znanega pisatelja in književnika Brani-slava Nušića. Predsednik odbora za proslavo je dr. Jovan Cvijič, predsednik akademije znanosti. V Skoplju se praznuje Nušićeva 60letnica 11. oktobra, v Novem Sadu 13., v Sarajevu 15., v Osijeku 17., v Zagrebu 19., v Ljubljani 20., v Mariboru 21. in v Splitu 27. t. m. Odbor za proslavo je izdal Nušićeve avtobiografiko ki je pisana humoristično.

obraz in se nazivajo protektorja znanosti in vede, a kakor gotovo nima voda s klerikalizmom ničesar opraviti, tako gotovo bomo doživeli še najramotnejše jurije klerikalizma proti trdnjavi visoke učenosti.

Sedaj se delajo komplimente učenjakom, zato pa so, komaj na vladi, pričeli preganjati učitelstvo in razbijati osnove našega narodnega šolstva. Profikulturni boj klerikalizma je zopet v razmahu... Kamor koli pogledamo, povsod vidimo, kako služi klerikalna kultura v najboljšem slučaju le kot figovo pero. Po vseh državah in povsod allirajo napredni elementi, da skupaj nastopijo proti hidri, ki ni opasnost od danes, marveč stalna nevarnost in nesreča za kulturo in napredek sploh. Zalostno je in za Slovence skrajno sramotno, da se nam sosedje in ves kulturni svet smeje in nas pomiluje, da smo docela zamreženi v klerikalne sponke. Po procesijah in po številu Mari-jinih družb ter orlovskih odsekov se ne meri kultura.

Pred ostrimi ukrepi v Južni Srbiji

Beograd, 2. oktobra, p. Nocoj je bila v predsedništvu vlade konferenca ministri Davidovič, dr. Marinković, Hadžić in Petrovič ter poveljnikom orožništva generalom Tomićem, načelnikom oddelka za javno varnost Lazićem in poveljnikom III. armije v Skoplju generalom Terzićem. Na konferenci so razpravljali o razmerah v Južni Srbiji in o korakih, ki jih je treba storiti proti kačkam v teh krajih. Sklenjeni so bili ukrepi v smislu poročila generala Terzića. Po konferenci je odšel vojni minister Hadžić na dvor in je poročal kralju.

NUŠIČEV JUBILEJ.

Beograd, 2. oktobra, r. Dne 6. oktobra se praznuje v Beogradu 60letnica znanega pisatelja in književnika Brani-slava Nušića. Predsednik odbora za proslavo je dr. Jovan Cvijič, predsednik akademije znanosti. V Skoplju se praznuje Nušićeva 60letnica 11. oktobra, v Novem Sadu 13., v Sarajevu 15., v Osijeku 17., v Zagrebu 19., v Ljubljani 20., v Mariboru 21. in v Splitu 27. t. m. Odbor za proslavo je izdal Nušićeve avtobiografiko ki je pisana humoristično.

obraz in se nazivajo protektorja znanosti in vede, a kakor gotovo nima voda s klerikalizmom ničesar opraviti, tako gotovo bomo doživeli še najramotnejše jurije klerikalizma proti trdnjavi visoke učenosti.

Sedaj se delajo komplimente učenjakom, zato pa so, komaj na vladi, pričeli preganjati učitelstvo in razbijati osnove našega narodnega šolstva. Profikulturni boj klerikalizma je zopet v razmahu... Kamor koli pogledamo, povsod vidimo, kako služi klerikalna kultura v najboljšem slučaju le kot figovo pero. Po vseh državah in povsod allirajo napredni elementi, da skupaj nastopijo proti hidri, ki ni opasnost od danes, marveč stalna nevarnost in nesreča za kulturo in napredek sploh. Zalostno je in za Slovence skrajno sramotno, da se nam sosedje in ves kulturni svet smeje in nas pomiluje, da smo docela zamreženi v klerikalne sponke. Po procesijah in po številu Mari-jinih družb ter orlovskih odsekov se ne meri kultura.

Pred ostrimi ukrepi v Južni Srbiji

Beograd, 2. oktobra, p. Nocoj je bila v predsedništvu vlade konferenca ministri Davidovič, dr. Marinković, Hadžić in Petrovič ter poveljnikom orožništva generalom Tomićem, načelnikom oddelka za javno varnost Lazićem in poveljnikom III. armije v Skoplju generalom Terzićem. Na konferenci so razpravljali o razmerah v Južni Srbiji in o korakih, ki jih je treba storiti proti kačkam v teh krajih. Sklenjeni so bili ukrepi v smislu poročila generala Terzića. Po konferenci je odšel vojni minister Hadžić na dvor in je poročal kralju.

NUŠIČEV JUBILEJ.

Beograd, 2. oktobra, r. Dne 6. oktobra se praznuje v Beogradu 60letnica znanega pisatelja in književnika Brani-slava Nušića. Predsednik odbora za proslavo je dr. Jovan Cvijič, predsednik akademije znanosti. V Skoplju se praznuje Nušićeva 60letnica 11. oktobra, v Novem Sadu 13., v Sarajevu 15., v Osijeku 17., v Zagrebu 19., v Ljubljani 20., v Mariboru 21. in v Splitu 27. t. m. Odbor za proslavo je izdal Nušićeve avtobiografiko ki je pisana humoristično.

Mirovni protokoli soglasno sprejeti

ZGODOVINSKA PLENARNA SEJA ZVEZE NARODOV. — NOBENA DRŽAVA NI UGOVARJALA. — ZASEDANJE JE ZAKLJUČENO.

Zeneva, 2. oktobra, s. Na današnji plenarni seji Zveze narodov se je nadaljevala splošna debata o ženskih protokolih. Kot prvi govornik je naglašal francoski zastopnik Paul Boncourt, da značijo protokoli dalekosežno, toda precizno zvezno pogodbo in alijanso, ki prinaša obveznosti. Pogodba se ne obrača proti kakemu določenemu nasprotniku, temveč proti vsakemu sovražniku, ki skuša kaliti svetovni mir in si tako osovražiti celokupno človeštvo. Protokol je lo-gično in obvezno zvezan z razorožitvijo, ki bo pa sad protokola. »Če se bomo se-stali v Zenevi na razorožitveno konferen-co, potem bo mirovna »mašinerija« delovala. Če se nam to posreči, potem ne bodo zvonili zvonovi samo v Zenevi in Švici, ki so naznanjali med vojno usmi-ljenje nesrečnikom vseh strank, temveč zvonovi vseh narodov in ver. Tudi mi kličemo živim poguma in jih pozivamo na sodelovanje pri veliki zgradbi miru. Glo-boko pa obžalujemo žrtve vseh narodov in obsojamo vsakogar, ki bo skušal raz-dreti poslopje človeštva.« (Burno odo-bravanje).

V imenu svojih delegacij so nato po-daljšni zastopniki Poljske, Uruguaya, Ki-tajske, Švedske, Perzije, Kanade, Brazilije, Jugoslavije in Rumunije pristali na protokole. Debata je bila s tem končana in so prele na glasovanje sledeče resolu-cije:

Prva resolucija: Zborovanje vzame na znanje poročila prve in tretje komisije o vprašanju ki so jima bila izročena z re-solucijo tega zborovanja z dne 6. septem-bra 1924. Z živahnim zadovoljstvom odo-brava osnutke protokolov o mirni uredi-tvi mednarodnih diferenc, kakor sta jih predlagali obe komisiji in čijih tekst je priložen v dodatku. Zborovanje sklene priporočiti imenovanje osnutke protokolov vsem včlanjenim državam in zaprositi Svet, da skliče mednarodno razorožitv-no konferenco v Zenevo.

Druga resolucija: Zborovanje jemlje na znanje poročilo prve komisije o določitvi statutih mednarodnega stalnega razsodišča. Prepričano je, da je za napredek mednarodne pravice velike važnosti in da odgovarja pričakovanju javnega mne-nja, če čim večje število držav v čim večji meri prizna obligatorno kompeten-co razsodišča.

Glasovanje
je bilo poimensko. Z glasnim odobrava-njem so zborovalci pozdravili dejstvo, da ni nikdo odgovoril negativno. Od 47 de-legacij se tudi ni nobena vzdržala gla-sovanja. Na predlog avstrijskega delega-ta Mensdorffa je bilo nato sklenjeno, da se vsem v Zvezi narodov zastopanim dr-žavam odpošlje brzojavka z obvestilom,

da je bil sklep glede protokolov soglas-no sprejet. Zborovanje je bilo do 13.10 prekinjeno.

Ob 15.40 je otvoril predsednik Motta

zajinjo sejo

petega zasedanja Zveze narodov. Dvora-na in tribune so bile nabito polne. Pred pričetkom seje so bile izvršene priprave za volitev šestih nestalnih članov sveta Zveze narodov kar je tvorilo edino toč-ko dnevnega reda. Še pred volitvami je bilo sklenjeno obvestilo Leona Bourgeois-a o sprejetju resolucij k protokolom in mu pri tej priliki izraža zahvalo za službo, ki jo je storil stvari Zveze narodov. Nato so se v največji tišini pričele volitve. Na poimenične kliče oddajajo zboroval-ci glasovnice. Od 47 glasujočih držav so prejele absolutno večino Uruguay 33, Bra-zilija 40, Češkoslovaška 40, Španija 36, Belgija 34 in Švedska 27 glasov. Dalje so imele Nizozemska 15, Kitajska 14 in razne druge države posamezne glasove. Izid je bil sprejet z odobravanjem. Kitaj-ska delegacija, ki je upala na mesto, je ostentativno zapustila dvorano.

Predsednik Motta je imel nato daljši

zaključni govor,

v katerem je med drugim izjavil, da zna-či peto zasedanje odločen preokret v sve-tovni politiki. Uspeh zasedanja je pre-kosil vsa upanja, ki so si jih stavili op-timisti. Ni misli, ki bi načeloma ali ciljem Zveze narodov bolj odgovarjala, kot ta, da se ono državo, ki odklanja sodstvo, prezira. «Ali smo res tako prokleti, da nam bo vojna ostala kot usodopolna ded-ščina in da kljub razumu in ljubezni ne bomo nikdar ugledali konca vojnih gro-zot? V parlamentih in vladah, kjer so bodo v prihodnjih mesecih bavili z raz-sodišnimi protokoli, ne bo prevladovala ženevska atmosfera, protokoli sami ne bodo zadostovali, da pridobe zaupanje narodov in zato jim moramo mi, ki smo jih ustvarili, dati dušo».

Ko je predsednik Motta proti koncu svojega govora izrazil željo po pobatnanju med Nemčijo in Francijo, so mu fran-co-ski zastopniki demonstrativno ploskali. Predsednik je nato s kratko zahvalo za ključni zborovanje. Zbornica je priredila svojemu predsedniku burne ovacije. De-legati so vstajali iz sedežev in mu čestiti-tali.

Pred odhodom iz Zeneve bodo delega-cije Francije, Italije, Estonije, Grške, Letške, Poljske, Češkoslovaške, Jugosla-vije in Portugala protokole že sedaj pod-pisale. Nobena delegacija si ni pridržala ugovorov in vse so se obvezale, da bodo svojim vladam in parlamentom priporo-čile protokole v nespremenjeno ratifika-cijo.

Castiglioni zaupnik Mussolinija

VEDNO ŠIRŠI OBSEG DUNAJSKEGA FINANČNEGA ŠKANDALA. — SENZACIONALNE TRDITVE MILANSKEGA LISTA.

Dunaj, 2. oktobra, s. Castiglioni bi se moral danes popoldne vrniti na Dunaj, kar pa se ni zgodilo. Kakor poroča «Die Börsen», je najbolj verjetno, da je odšel v Rim, da poroča italijanski vladi o svo-ji aferi. Generalni pooblaščenec Banke Commerciale Italiana Rossi je bil spre-jet pri zveznem kancelarju dr. Seiplu in podkancelarju dr. Franku, katerima je iz-javil, da Banca Commerciale ne bo vr-šila nadaljnjih izplačil za Castiglioniya, dokler ne izve, koliko zahtevata od nje-ga Depozitna banka in sodišče. Samo te-daj, če se da o zahtevanih zneskih raz-pravljati, bo privedla sanacijska akcija, ki so jo sedaj oblasti prekinile, do uspeš-nega zaključka.

Iz Milana se doznava: Dunsjski poro-čevalec «Giustizie», ki je o odnošajih med hišo Castiglioniya in italijansko vla-do dobro poučen, je poslal svojemu listu poročilo, da je imel svoječasno razgovor s Castiglioniem, v katerem je slednji go-voril tudi o Matteottiju. Castiglioni je pri tej priliki pripovedoval o svoji pre-teklosti in poročevalec je dobil vtis, ka-kor da je imel žalni govor o svojem mi-nulemu ugledu ter poznejšem padcu. Tekom govora mu je izjavil, da je imel ne-koč priliko govoriti z Mussolinijem, ki mu je dejal: «Slišaš sem, da zastopate in-terese Italije. Zeleni bi, da mi enkrat do-kažete, da je temu res tako». Da zadovo-lij Mussolinija, se je Castiglioni nato vr-nil na Dunaj, atakiral 12 bank in ustano-vil sporazumno z rimsko vlado «Ste-wards», to je Delniško družbo za izrabo vodnih sil na Stajerskem. Stajerska in Ko-roška sta najvažnejši avstrijski pokrajini za event. italijanske prodore. Brez ozira na veliko bogastvo rud in industrije, je Italija na teh deželah interesirana tudi iz vojaških vzrokov z ozirom na bližnjo jugoslovensko in madžarsko mejo.

Citirani list stavlja sedaj vprašanje, ali italijanska vlada res veruje, da je izbra-

la v osebi Castiglioniya najvernejšega Italijana izmed 40 milijonov, ki naj bi izvedel tako važno nalogo. Vemo, pravi list, da ima Italija v Avstriji veliko inte-resa. Če pa bi morali biti ti interesi od-visni od Castiglioniya, potem imajo oni milijoni Italijanov, čijih srca so od leta 1915, krvavela za domovino, pravico de-lati rimsko vlado odgovorno za tako za-litev prelite krvi.

Umori brez konca v Bolgariji

Sofija, 2. oktobra, s. Večera zvečer je bil zopet izvršen političen umor. Macedo-nec Vasiljev je bil na javni cesti ustreljen. Atentator je pobegnil. Njegovo ime ni znano. Istočasno je bil usmrčen tudi Čavljev prišast Stuparev. Strellec je ušel. V bližini Melnika je bil usmrčen komu-nistični poslanec dr. Maksimov.

ZBLIŽANJE MED POLJSKO IN RUSIJO.

Varšava, 2. oktobra, j. V najbližji bo-dočnosti bo prišlo do zblizanja med so-vjetsko Rusijo in Poljsko, ker se je na obeh straneh pojavila želja za medseboj-ne gospodarske odnose. Govori se že celo o tem, da bo Čičerin v kratkem do-toval v Varšavo, da uredniči načrt gospo-darskega zblizanja.

ZAKLJUČEK NOVINARKEGA KONGRESA.

Cirkvenica, 2. oktobra, r. Novinarski kongres, ki e zboroval na parniku »Za-grebe« je danes končal svoje razprave. Za predsednika je bil z veliko večino zopet izvoljen g. Krešimir Kovačič. Tudi ostala uprava je v glavnem ista.

Obnovite naročnino!

Občinske volitve v Ljubljani

V svojem glasilu je dr. Vladimir Ravnihar objavil pod gornjim naslovom članke, v katerem je zapisal med drugim tudi to-le:

«Jutro» ponavlja stokrat premleto in stokrat ovrženo laž, češ, da je dr. Ravnihar kriv, ako ni prišlo do skupnega nastopa pri občinskih volitvah ljubljanskih.

Z ozirom na to trditev nas prosi predsedstvo Gospodarskega naprednega društva za šentjakovski okraj, da ugotovimo sledeče:

Ko je intervencija posebnih delegatov JDS (gg. Pirca, Turka in dr. Puca) v oktobru 1922 pri dr. Ravniharju za skupni nastop pri občinskih volitvah ostala brezuspešna, je Gospodarsko napredno društvo za šentjakovski okraj sklenilo, s svoje strani napraviti še poslednji poskus, da se omogoči enoten nastop ljubljanskih naprednih volilcev. Bilo je to tik pred potekom roka za vlaganje list. Ko je dobilo za to pristaneč načelstva JDS, so se predsednik in oba podpredsednika omenjenega društva podali k g. dr. Ravniharju ter ga vprašali, ali in pod katerimi pogoji bi bil pripravljen pristati na skupen nastop. Dr. Ravnihar je odposlanecem šentjakobskega društva odgovoril, da je on za svojo osebo takoj pripravljen pristati na skupno listo, toda da bo stvar težko izpeljiva, ker se NSS protivi.

Delegati šentjakobskega društva so z ozirom na to izjavo sklenili, da se obrnejo naravnost na NSS ter poskušajo z direktnimi pogajanjmi pridobiti narodno-socialno stranko za kompromis. Njihovemu vabilu se je NSS odzvala ter odposlala tri svoje pooblaščenice s podpredsednikom g. Juvanom na čelu. Razgovori so se vršili na Starem trgu št. 3 ter so trajali dva zaporedna večera. Dosežen je bil popoln sporazum na sledeči bazi: Ze vložen listi JDS in Jugoslov. Zajednice se umakne ter se vložijo nova lista naprednih volilcev, ki se sestavi iz obeh umakanih list tako, da pride kot nosilec dr. Ravnihar, za njim nosilec JDS liste prof. Vidmar in tako v enakem redu vedno po en kandidat iz vsake liste. Prestalo število kandidatov se v istem redu pomakne med nastopnike, dosednji namestniki odpadejo. Tako je bil z največjim samozatajevanjem JDS dosežen sporazum na podlagi nevrtrne napredne liste in popolne paritete obeh grup s to prednostjo za Jugoslov. Zajednico, da je dobila nosilca liste.

Drugi dan je bil zadnji pred iztekom roka za vlaganje list. Doseženo je bilo, da se ob 9. dopoldne podata drugi podpredsednik šentjakobskega društva in podpredsednik NSS g. Juvan na vlado, prekliče dosedanje posebne kandidatne liste ter vložijo novo kompromisno.

Pri razhodu so zastopniki NSS izrazili svoje zadovoljstvo nad doseženim sporazumom s pristavkom, da se še isti večer vrši sestanek z dr. Ravniharjem v svrhu formalne ratifikacije dogovora.

Drugi dan ob 9. pa je gosp. Juvan telefonično obvestil podpredsednika šentjakobskega društva, da s sporazumom ni nič in da dogovor ni bil odobren.

Za novo akcijo in za razčiščenje tega čudnega preobrata je bilo prepozno. Rok za vlaganje list je isti dan potekel in napredna večina ljubljane, ki bi bila, kakor so pokazale volilne številke, v slučaju enotnega nastopa dobila 38 mandatov in občinskim svetu, je bila izročena klerikalcem in komunistom.

To so suha dejstva v luči katerih naj javnost presodi ulogo gosp. dr. Ravniharja v enem kritičnem času.

Mi nimamo temu pojasnilu ničesar dodati.

K črnogorsko-albanskemu konfliktu

Šest let je že, kar napadajo albanski kačaki naše obmejno ozemlje, šest let, kar tamkajšnje obmejno prebivalstvo nima miru, a vendar doslej še nikdar ni radi njih napadov nastal tolik konflikt kot to pot, razen ako pristajemo ono epizodo, ko so pred štiri leti naše vojne čete krenile za kačaki v večji množini in zasedle obmejno albansko ozemlje. To pot namreč albanski napad ni veljal kakor običajno obmejni južni Srbiji, marveč črni gori, in to je povzročilo takoj tak alarm.

Kolikor so Albanci napadali naše obmejno ozemlje, kjerkoli so mogli blizu, — črnogorske meje so se ogibali. Ves čas ni bilo čuti, da bi jo mahnil čez mejo v črno goro, dočim skoro ni minil dan, da ne bi četovali kje na južnosrbški meji. Vzrok ni morda v oddaljenosti in tudi ne v manjšem blagostanju črnogorskih vasi, marveč v respektu, ki ga imajo Arnauti pred Črnogorci. Junaki črnogorskih gora namreč se arnavtske puške niti najmanj ne ženirajo, in to vedo škipetari sami najbolje. Ko se je pričelo koloniziranje južne Srbije, nekaterih predelov ni bilo mogoče poseliti, ker si kolonisti radi arnavtskih kačakov niso bili varni življenja in valed tega niso

upali ostati v opasnem ozemlju. Na taka najbolj razupata mesta pa so poslali koloniste iz črne gore in ti so šli z veseljem, brez obotavljanja — in nič hudega se jim ni zgodilo. Črnogorskih kolonij so se Arnauti skrbno ogibali.

Da imajo Albanci po pravici toliko spoštovanje pred Črnogorci, je najzgovorneje pokazal razvoj dogodkov med njimi in črnogorskimi Kuči. Črnogorci so na arnavtski napad odgovorili tako, kakor jih je naučila njih nemirna zgodovina: ako se ti godi krivica, si pomagaj sam. In pomagali so si, da se je takoj pokazalo z vso razločnostjo: topot Albanci niso zadeli na prebivalstvo, ki je vsled večstoletnega pritiska potlačeno in malodušno, marveč na izredno odporno in ponosno ljudstvo, ojačeno v plemenski solidarnosti, ki je ostala še danes kot za turških bojev po geslu: zob za zob. In brez oziroma na diplomatske formalnosti in podobno lepotoje so vdrl kot v starih junaških časih v albanske vasi ter povedali, kaj se sme in kaj ne.

Albansko plemo Kastratov, ki je najbolj prizadeto pri krvavih dogodkih okrog Vrmoše, je imelo veliko zborovanje o tem, kako naj se osveti nad Črnogorci. Naposled so sklenili, da — kako naj bi drugače — izvrše nov napad na naše ozemlje in kaznujejo Kuče za njihov vpad. Seveda so Črnogorci o tem albanskem sklepu hitro zvedeli ter se pričeli brž pripravljati na obrambo. Toda oglašili so se mnogi v Kučih, ki so predlagali, — naj se napad Albancev onemogoči na arnavtskem teritoriju samem. Naše oblasti imajo dovolj posla, da preprečijo tako energično — teoretično vrh tega povsem pravilno — obrambo meje.

Vsekakor bi bilo najpametneje, da se Črnogorci kratkoma preselijo iz svojih gora in siromašnega Krasa na plodne, a malo obljudene ravnine ob meji južne Srbije in Albanije; morda bi potem s kačaki ne bilo več mnogo posla.

Vahabitski napad na Meko

Ze dobra dva meseca je, kar se pojavljajo v svetovnem časopisu vesti o Vahabitih, ki vzmirajo obrobne dele Arabije in ki so baš te dni naveli na sveto muslimansko mesto Meko.

Vahabiti so prebivalci osrednje Arabije. Pravzaprav se označujejo s tem imenom kot verska islamska sekta, ki je nastala sredi XVIII. stoletja. Vahabiti očitajo današnjemu oficijalnemu islamu korupcijo, nastopajo fanatično zoper vsakršne vnani kult, tedaj tudi zoper džamije, zahtevajo popolno abstinenco od vina in tobaka in so na glas, da živijo izredno strogo in moralno. Posebno pa sovražijo Husejina, kralja Hedžasa, in njegovo rodojino, katere člani vladajo, kakor znano tudi v Iraku in v Transjordaniji; smatrajo jih za izdajalce islama in jim škodujejo, kjerkoli morejo.

Glavna vahabitska pokrajina je Nedžd v osrednji Arabiji, kjer gospoduje šejk Ibn Seud, glasoviti vodja Vahabitov. Njegova prestolnica je Er Riad, mesto z 18.000 prebivalci. Vse Ibn Seudovo kraljestvo šteje — 250 tisoč duš, kar pa predstavlja v Arabiji dokaj več nego v Evropi. Treba je še pripomniti, da Nedžd nima nomadov, marveč stalno naseljene poljedelce, ki bivajo po velikem delu v mestih; oaze jim omogočajo dobro stalno eksistenco.

Prvikrat se je pojavila vahabitska vihra v doli 1803.—1810. z napadi obrobne arabske predele. Takrat pa je turški sultan povelj kazensko akcijo zoper Vahabite egipčevskemu podkralju Mehmedu Ali-paši, ki je vdrl v centralno Arabijo ter jih hitro ukrotil. Odslej ni bilo čuti o njih do konca stoletja. Med svetovno vojno pa so Angleži naščuvali Ibn Seuda, sultana v Nedždu, zoper one, ki so bili Turkom zvesti, v prvi vrsti zoper emira v Samaru, sosednji pokrajini v severni Arabiji. Ibn Seud je zares zavzel Samar, vjel tamkajšnjega emira in postal sosed Iraku in Transjordaniji. Vrh tega je Samar stepni predel, kamor prihajajo z živino prezimovat nomadska plemena Iraka, Sirije in Transjordanije.

L. 1918. pa je Ibn Seud pričel napadati obmejne — dedele Hedžasa v bližini Meko in Medine, osvojil si nekaj mest ter oviral romanje v sveti mesti. Vrh tega se je med nekaterimi plemeni v Hedžasu pričel kazati vpliv puritanске verske propagande fanatičnih Vahabitov. Tedaj je kralj Husejin izobčil Ibn Seuda, prebivalci Nedžda pa so nehali prihajati v Meko, dočim je Ibn Seud sam izjavil, da je on sam neodvisni in pravoverni sultan, zaščitnik vere in bodoči osvoboditelj Arabije. Postal je nasprotnik angleških varovancev Husejina. Abdulaha in Fejsala, vladarjev Hedžasa, Transjordanije in Iraka, pričel širiti svoj vpliv do Rdečega in Perzijskega morja, tu z orožjem, tam s prijateljskimi zvezami. Danes je nedvomno najmočnejši med precej številnimi vladarji Arabije in nasprotnik angleškimi načrtom, katerih cilj je, osnovati arabsko federacijo pod angleškim protektoratom. Njegova moč pa še ne prestopa raste in vsi angleški poskusi, da bi ga zonet pridobili na svojo stran, so končali brezuspešno. Letošnje poletje je postal Ibn Seud celo prav močno agresiven.

Dne 13. in 14. avgusta so njegovi Vahabiti nenadoma napadli Transjordanijo ter se kot huda ura pojavili pred Amanom, glavnim mestom dežele. V paničnem begu je izginilo prebivalstvo iz mesta, položaj pa so rešili Angleži, ki so z aeroplani in oklopnimi avtomobili nastopili, da so Vahabiti kot vihra izginili zopet na jug. Sedaj pa so se Vahabiti pojavili prav tako nenadoma in povzročili v njej silen strah. Prvotno poročilo, da so že zavzeli sveto mesto, se je pokazalo kot netočno, toda po zadnjih vesteh je položaj vendarle tako koščljiv, da je Husejin s svojo vlado že zapustil prestolnico in z njim vred mnogo prebivalstva.

Bojevitni in podjetni Ibn Seud še ne bo miroval tako kmalu: premočan je s svojimi utrjenimi, fanatičnimi bojovníki in svojimi velikimi načrti. Arabski šejki sami ga bržkone ne bodo mogli ugnati; morala bo poskusiti Anglija, ali s silo ali s svojo preizkušeno diplomatsko metodo. Ako ne, bo Ibn Seud združil pod svojo vlado ne le Vahabite, marveč vsa Arabijo sploh.

Politične beležke

Bojazen klerikalcev pred ljudsko sodbo v Ljubljani. Klerikalci so včasih vedno govorili, kako je treba respektirati ljudsko voljo. Ko je prišel na magistrat za vladnega komisarja dr. Krejčí, so klerikalci neprestano klicali, da naj se že razpišejo nove volitve in da ljudstvo ne more prenesti nad seboj absolutizma. Dr. Krejčí je bil na magistratu menda tri mesece, dr. Perić je pa tudi že dva meseca gerent, a klerikalcem se sedaj čisto nič ne mudi z volitvami. Dasi je od velikega župana, razpisani rok za reklamacije že zdavnaj potekel in bi vlada morala objaviti tudi dan volitev, se danes v tem pogledu še ni prav nič storilo, ker se klerikalci volitev boje: Na včerajšnji svoji seji je sicer svet gerenta Perića izrekel željo, da naj se volitve čimprej razpišejo, vendar pa je g. Perić, ko se je to zgodilo, tako pomelknil z očesom, da je bilo posrejem jasno, da se izrečeni želji še dolgo ne bo ustreglo. Svet je v ostalem tudi izrazil željo, da bi se občinski volilni red izpremenil tako, da bi se uvedel zpet čisti proporc. Čisti proporc je seveda le najnovejši terminus technicus za iskreno željo nadaljnje odložitve volitev.

Dr. Kraft in dr. Korošec. Načelnik nemškega kluba dr. Kraft, ki je zadnje čase prav čisto gost v dr. Koroševem kabinetu, je končno dosegel, da dr. Korošec odpošlje posebnega ministrskega delegata, ki bo proučil nepravilne na nekših ljudskih in posebno še srednjih zlikovce, ker zaenkrat še ne mara npriti vse krivde nesposobnim upraviteljem današnjega režima. Vendar končno pravi: «Sedanja vlada je v skupščini nastopila z izjavo Nastasa Petroviča, da se pod njeno upravo v Macedoniji ne bo klalo in ubijalo. Zda je čas, da vlada izpolni svojo besedo! Med vsemi vprašanji je Macedonija najvažnejša. To ni samo srbsko vprašanje, posebno pa ne radikalno in batinaško, temveč vprašanje nas vseh, da, vprašanje cele Evrope in v prvi vrsti Zveze narodov!»

Agarni minister Vesjenjak pred Radičevim katedrom. Zagrebški kaptol poseduje ogromne komplekse, ki spadajo pod agrarno reformo. Ze prejšnje vlade so napram cerkvenim in zlasti škofskim veleposetnikom zatiskale oko, toda zagrebškimi in drugim velikim cerkvenim gospodom, ki jim je ljubezen do siromašnih seljakov deveta briga, je bilo vse za malo, in so z nešteti predstavkami zahtevali, da se škofsvska in kaptoljska veleposetstva kratkoma izvlečejo izpod pete zakona. Pod sedanjno vlado se jim je končno zasmejala ugodna zvezda in klerikalni agrarni minister Vesjenjak je zastavil prve sile, da ustreže škofsvskim in kaptoljskim magnatom v Zagrebu in drugod. Toda naenkrat je Radič, ki se zadnje čase hudo vžiga proti škofom in «popom», tudi tu vtaknil svoje prste vmes in poklical ministra Vesjenjaka ad audiendum verbum. Kakor poroča «Hrvat», se je g. Vesjenjak resnično včeraj požuril v Zagreb ter popoldne prisostvoval seji predsedstva HRSS, se izjavil in požiral bridke Radičeve lekcije. Kakor naveda «Hrvat», se je te dni pri Radiču oglašil kot kaptolski parlamentar tudi kanonik dr. Hadrovič. Občeslo pa se mu je vražje slabo, zakaj Radič je bil (po «Hrvatu») «presenečen nad izrazi, ki se jih je poslužil zagrebški kaptol v svoji predstavi, stavljajoč »pod kozje noge« siromašne seljakove v zagrebški okolici in njihov položaj po škofsvski zemlji. Radič vztraja na stališču, da se do novega zakona o agrarni reformi ne sme izpreminjati sedanji odnos seljakov, odvzeti se jim ne sme niti gruda zemlje, ki so jo že dobili. Kajti Radič — tako končuje «Hrvatova» nota — dobro razlikuje cerkveno in državno posest od posesti privatnikov, ki intenzivno gospodarijo! Posredovanje g. ministra med škofom in Radičem se je torej slabo obneslo.

Ne čudimo se

zadovoljnim kupcem dežnih plaščev, ki so jih kupili pri tržnici

Fran Lukić, Pred škofijo 19,

ker so dejansko najboljše kvalitete in najnižji v cenah.

Colombo Ceylon Tea

je valed svoje izredne jakosti in fine arome cenejši od vsake druge znamke; zahtevajte ga pri nakupu v lastno korist. 1924

tisto, ki je še »bodenständig«, — ne pa za domače slovensko prebivalstvo, ki so ga prejšnji nemškutarski mogotci z nasiljem, krivičnim volilnim redom in znanimi mahinacijami pritiskali k tlom.

O Radiču in Korošču prinaša beograjska «Samouprava» zanimiva opazovanja, ki v ostalem postajajo jasnejša od dne do dne. Ko so se pojavile prve konture tzv. opozicijskega bloka — pravi list — je novinstvo ugotovilo, da dr. Korošec pristopa k Radiču iz strahu. Mnogi tega strahu niso razumeli. Toda kolikor tudi je dr. Korošec močan v Sloveniji, zadnje čase se je tam začel utrujati Radič. Dr. Korošec je mislil, da bo Radičev demagoški vpad v Slovenijo držal samo tako, da z njim sklene politično prijateljstvo. Toda tokrat se je vrezal. Radiča v njegovih naklepih in demagoških ambicijah ne more vezati niti osebno niti politično prijateljstvo. Koroščeve in Radičeve pozicije danes niso enake. V ostalem ima Radič srečo, da je vsem svojim političnim zaveznikom na pram sebi zvezal roke, svoje pa drži proste. Zato se dogaja, da Radič pobira volice i Spahu i Korošču, pa celo Davidoviču. Toda ravno z ozirom na dr. Korošča je to najvažnejše, kakor to dokazujejo zadnji pojavi. Ze v par svojih govorih in člankih se je Radič kot Koroščeve zaveznik zagnal z vso strditostjo v cerkev, v duhovnike in v politiko klerikalne stranke. Toda klerikalne novine doslej niti enkrat še niso smele reagirati. Dr. Korošec ima vezane roke in ne more odgovarjati, kajti s tem, bi se sebe udaril po glavi in sebe demantiral. Tragika dr. Korošča kot politika je v tem, da je iz male opasnosti napravil veliko in ustvaril fatalne činjenice, ki jim ni več kos. S tem se je torej uresničilo, kar so novine davno ugotovile: da se je dr. Korošec približal Radiču iz strahu, toda kakor govori stvarnost, se je v svojem zavezniku bridko razočaral. Posledice ne izostanejo in dr. Korošča utegne njegova zabloda stati vo politično popularnost.

Radič hoče spraviti naša notranja vprašanja pred Zvezo narodov! Gospodu Radiču je krvaveča Macedonija glavni prirastla k srcu, da jo smatra kot dobrodošel objekt za evropske spekulacije. Kot patriotičen podpornik sedanjega režima opozarja na to težko notranjo zadevo — Zvezo narodov. V svojem «Slobodnem Domu» namreč objavlja beležke o »strahovitih pokoljih«, dolži pa zanje seveda »radikalne in batinaške zlikovce«, ker zaenkrat še ne mara npriti vse krivde nesposobnim upraviteljem današnjega režima. Vendar končno pravi: «Sedanja vlada je v skupščini nastopila z izjavo Nastasa Petroviča, da se pod njeno upravo v Macedoniji ne bo klalo in ubijalo. Zda je čas, da vlada izpolni svojo besedo! Med vsemi vprašanji je Macedonija najvažnejša. To ni samo srbsko vprašanje, posebno pa ne radikalno in batinaško, temveč vprašanje nas vseh, da, vprašanje cele Evrope in v prvi vrsti Zveze narodov!»

Agarni minister Vesjenjak pred Radičevim katedrom. Zagrebški kaptol poseduje ogromne komplekse, ki spadajo pod agrarno reformo. Ze prejšnje vlade so napram cerkvenim in zlasti škofskim veleposetnikom zatiskale oko, toda zagrebškimi in drugim velikim cerkvenim gospodom, ki jim je ljubezen do siromašnih seljakov deveta briga, je bilo vse za malo, in so z nešteti predstavkami zahtevali, da se škofsvska in kaptoljska veleposetstva kratkoma izvlečejo izpod pete zakona. Pod sedanjno vlado se jim je končno zasmejala ugodna zvezda in klerikalni agrarni minister Vesjenjak je zastavil prve sile, da ustreže škofsvskim in kaptoljskim magnatom v Zagrebu in drugod. Toda naenkrat je Radič, ki se zadnje čase hudo vžiga proti škofom in «popom», tudi tu vtaknil svoje prste vmes in poklical ministra Vesjenjaka ad audiendum verbum. Kakor poroča «Hrvat», se je g. Vesjenjak resnično včeraj požuril v Zagreb ter popoldne prisostvoval seji predsedstva HRSS, se izjavil in požiral bridke Radičeve lekcije. Kakor naveda «Hrvat», se je te dni pri Radiču oglašil kot kaptolski parlamentar tudi kanonik dr. Hadrovič. Občeslo pa se mu je vražje slabo, zakaj Radič je bil (po «Hrvatu») «presenečen nad izrazi, ki se jih je poslužil zagrebški kaptol v svoji predstavi, stavljajoč »pod kozje noge« siromašne seljakove v zagrebški okolici in njihov položaj po škofsvski zemlji. Radič vztraja na stališču, da se do novega zakona o agrarni reformi ne sme izpreminjati sedanji odnos seljakov, odvzeti se jim ne sme niti gruda zemlje, ki so jo že dobili. Kajti Radič — tako končuje «Hrvatova» nota — dobro razlikuje cerkveno in državno posest od posesti privatnikov, ki intenzivno gospodarijo! Posredovanje g. ministra med škofom in Radičem se je torej slabo obneslo.

Hrvatska separatistična društva ki jim je glavni in vsem istovetni cilj širjenje mržnje proti jugoslovenskemu patriotizmu, so začela pod širokogrudno protekcijo prosvetnega ministra dr. Korošča in policajministra Nastasa zopet zajemati nadušljivo sapo. Zagrebška Hanao, ki ima na vesti smrt policijskega uradnika in nebroj surovih pretepotov ter protidržavnih ekscesov, je nedavno imela v prostorih ljudske šole v Samostanski ulici svoj zopetni ustavni občni zbor. Istotako je te dni po intervenciji radičevca dr. Horvata začela ponovno funkcionirati klepetuljasta «Hrvatska žena», ki družji frankovske, radičevske in zajedničkarske dane v protidržavnih čebljanjih pri čajankah ter v človekoljubnih simpatijah za škartirane bivše c. kr. oficirje. Dvomimo, da bo rehabilitacija skrahiranih separatističnih organizacij kolikaj pripomogla k »sporazumu».

Iz demokratske stranke

Danes, v petek, se vrši sestanek v Radobli ob 17. Predava dr. Rape iz Ljubljane. Jutri, v soboto, se vrši plenarna seja K. O. JDS ob 20. v Novem mestu. Kot delegat iz centrale se je udeležil gospod Fran Majcen.

V nedeljo se vrši plenarna seja K. O. JDS ob pol 9. dop. v Novi vasi pri Rakeku. Kot delegat iz centrale se je udeležil g. dr. Rape. — Istega dne se vrši plenarna seja še ob 5. pop. v Starem trgu pri Rakeku. Udeležil se je dr. Rape. — V Toplicah pri Novem mestu se vrši plenarna seja ob 7. jutraj. Udeležil se je gospod Fran Majcen. — V Straži pri Toplicah se vrši seja ob 13. Udeležil se je Fran Majcen. — Na Javorniku — Koroški Beli se vrši plenarna seja ob 9. jutraj. Udeležil se je delegat iz centrale. — Ob 11. se vrši plenarna seja na Jesenicah, ob 5. uri popoldne pa v Radovljici. Obeh sej se udeležijo istotako delegat iz centrale.

Iz Zveze kulturnih društev. Predavanja v Ljubljani in v Straži-Toplicah, določena za nedeljo, dne 5. t. m. se radi nastalih tehničnih ovir preloži na eno prihodnjih nedelj.

Po svetu

Nemško osemstomilijonsko posojilo v Ameriki in Angliji, ki je predvideno v Dawesovem načrtu, stoji tik pred podpisom. Pogodbo bosta v imenu nemške vlade podpisala finančni minister dr. Luther in predsednik Državne banke dr. Schacht, ki sta v ta namen v sredo odpotovala v London.

Rekonstrukcija nemške vlade tvori zopet promet živahnih razprav v evropskem časopisu. Gre v prvi vrsti za prijetitev nemških nacionalcev, ki so vsaj navidezno živeli v položaj, ki je nastal po londonskem sporazumu.

Odstop madžarskega finančnega ministra. Madžarski finančni minister Kóranyi je podal demisijo. Imenovan bo vnovič za poslanika v Parizu, kjer je svoj čas že bil. Finančno ministrstvo je prevzel dosednji minister brez portfelja Josip Bađ.

Rumunski ministrski predsednik na Dunaju. V začetku prihodnjega tedna prispe na Dunaj predsednik rumunske vlade Bratianu, da vrne kancelarju Seiplu svojočasni obisk. Bratianu se bo mudil na Dunaju dva dni.

Metrični sistem na Japonskem. Po intenzivni propagandi je sklenila japonska vlada uvesti metrični sistem. V resnici stopi nova odredba v veljavo šele v dveh letih, ker je treba premagati razne birokratske težkoče.

Rumunski kralj protektor svetega groba. Jeruzalemski patrijarh Damianos je v poudeljek prispeval v Bukarešto, da početi kralju Ferdinandu imenovanje za protektorja svetega groba.

Borza

2. oktobra:

CURIE: Beograd 7.15, New-York 524, London 23.39, Pariz 27.75, Milan 22.95, Praga 15.65, Budimpešta 0.0068, Bukarešta 2.65, Sofija 2.80, Dunaj 0.007375.

DUNAJ: Devize: Beograd 973 do 977, Berlin 16.840 do 16.940, Budimpešta 90.80 do 92.80, Bukarešta 308 do 370, London 316.500 do 317.500, Milan 3109 do 3121, New-York 70.985 do 71.185, Pariz 3752 do 3768, Praga 2115 do 2125, Varšava 13.600 do 13.700, Sofija 512 do 516, Curih 13.550 do 13.600. Valute: dinarji 970 do 976, dolarji 70.460 do 70.860, lire 8060 do 8110.

PRAGA: Beograd 46.50, Rim 149.25, Pariz 190.375, London 151.80, New-York 33.95, Curih 647.50.

BERLIN: Beograd 5.72, Milan 18.1305, Praga 12.495, London 18.705, Curih 10.98.

LONDON: Beograd 323, Berlin 18.872, Pariz 84.75, Rim 101.90, Curih 23.29, New-York 445.62, Dunaj 317.000.

NEW-YORK: Beograd 136, Berlin 23.85, London 446.37, Pariz 529, Curih 19.13, Rim 438, Dunaj 0.1412, Praga 298.75.

Pravo
Schichtovo milo z znamko „Jelen“
je bilo, je in bo vedno ostalo najboljšje.
Pri nakupu pazite na ime „Schicht“ in na znamko „Jelen“!

Naši kraji in ljudje

Gospod Korošec kot gledališki nadintendant

Tudi ljubljansko gledališče je sedaj postalo žrtev klerikalnega centralizma. V zadnjem času je minister Korošec, brez vednosti ljubljanske uprave, angažiral tri igralce ter jih poslal v Ljubljano na službovanje, sedaj pa se je, kakor nam poročajo, spravljal nad celokupno vodstvo narodnega gledališča, ki ga namerava popolnoma spremeniti. Odstavljeni bodo intendant gospod Hubad, oba direktorja in gospodarski referent ter imenovani za intendant prof. dr. Robida, za gospodarskega referenta pa mesto gosp. Mahkota bivši ljubljanski občinski svetnik g. Pirc. Glede direktorskih mest odločitev baje še ni padla. Za opero sta kandidata g. Betetto in Adamič, za dramo pa g. Nučič in Kobler.

Sedaj na začetku sezone prevreči celokupno upravo našega gledališča, za to je treba uprav — klerikalne kulturne korajže.

Dr. Turnerjeva ustanova

Dr. Pavel Turner je v svoji oporoki določil vse svoje razpoložljive premoženje za ustanovo za izpopolnjevanje strokovne in svetovne izobrazbe absolviranih slovenskih juristov in filozofov. Pravico tekmovanja za podporo imajo le taki gospodje slovenske narodnosti, ki so uspešno položili državne izpite in zadobili doktorat na juridični ali filozofski fakulteti univerze v Ljubljani. Podpora ima smoter, da omogoča enoletno bivanje v inozemskih kulturnih in znanstvenih centrih (Pariz, London, Oxford, Cambridge itd.) v svrhu, da nadaljujejo strokovne študije in da si obenem pridobijo one splošne in družabne izobrazbe, ki je znak omikanega in kulturnega človeka. Temu smotru primerno in po časovnih prilikah naj bo tudi odmerjena višina podpore. Kdor se za podporo poteguje, mora izkazati, da obvladuje dotični inozemski jezik in mora predložiti pismen načrt, kako namerava podporo porabiti. Izplačevalo se bo v polletnih obrokih v naprej.

Uprava ustanove glavnice, razdeljevanje in določitev višine podpor je poverjena univerzitetni upravi ljubljanskega vseučilišča, to je zboru rektorja in dekanov vseh fakultet. Pri enakih sposobnostih imajo prednost prosilci, rojeni na teritoriju bivše spodnje Stajerske, ki pripada sedaj naši kraljevini.

Razen tega se je dr. Turner spomnil v oporoki svojih bližnjih sorodnikov in gospodinj, šole na Planici in v Krčevini pri Mariboru, Ciril-Metodove družbe ter Glasbene Matice in Zgodovinskega društva v Mariboru. Knjižnica se razdeli med mariborsko ljudsko knjižnico in Zgodovinsko društvo.

Beograjski tramvaj

Beograjska «Politika» prinaša zanimivo statistiko o tramvajskem prometu v naši prestolici. Iz teh podatkov je razvidno, da je tramvajski promet v Beogradu zelo živahen in da prekaša po svojem obsegu marsikatero evropsko mesto. Statistika namreč kaže, da se proda na beograjskih tramvajskih progah okoli 60.000 tramvajskih vozovnic. Rekord v tem pogledu je bil dosežen letos 18. maja, ko se je prodalo 70.843 vozovnic. Ako upoštevamo, da ima Beograd 120.000 ljudi, vidimo, da se dnevno vozi vask drugi prebivalec. Takega primera ne najdemo niti v večjih evropskih mestih.

V prvi šestih mesecih letošnjega leta je bilo prodanih 9.272.306 tramvajskih vozovnic. Tramvajska uprava je za izdajo teh vozovnic kasirala lepo vsoto 14.772.125 Din. Beograjski tramvaji vozijo dnevno 3500 kilometrov, kar predstavlja daljšo linijo, nego

znaša železniška proga Pariz - Carigrad. Z ozirom na ta kolosalen promet pa tramvajske nesreče v Beogradu še niso tako velike in pogoste. Statistika pravi, da se je lansko leto ponesrečilo le 9 oseb in se te le vsled svoje lastne nepravilnosti. Med temi je bil 1 smrtni slučaj, 3 slučaji so bili težje in 5 slučajev lažje narave.

Madžarska gimnazija v Somboru

Nova politična ataka dr. Korošca. Prosvetna politika, ki jo vodi klerikalni minister dr. Korošec, vzbuja v vseh nacionalnih krogih obilo nezadovoljstva in nevolje. Celo beograjsko «Vreme», ki dosledno simpatizira s sedanjo vlado, je napisalo na račun Korošceve prosvetne politike oster članek, v katerem se med drugim naglašalo:

«Ni dvoma, da preživlja naša notranja politika usodopolne dneve. Težko je predvideti, kako se bo rešil problem notranjega ustrojstva naše domovine in kakšne rezultate bodo rodila pogajanja, ki se vodijo s hrvatskimi federalisti in narodnimi manjšinami. Le en rezultat je že dosežen. Vsi merodajni politiki so lahko videli, da se naše velike države ne more upravljati tako enostavno, kot je to bil pri mali in homogeni predvojni Srbiji.

Z lepimi frazami se ne da ničesar doseči. Enakost, ravnopravnost in svoboda so lepa načela, katera vse proslavljamo, a ta načela so obenem tudi nož, ki ima dve ostrini, od katerih more ena težko raniti tudi onega, ki z njim ne zna opreznosti in previdno ravnanja.

S tem uvodom skuša «Vreme» opozoriti celokupno jugoslovensko javnost na sledeče dejstvo:

Prosvetni minister dr. Korošec je te dni odredil, da se otvori v Somboru madžarska gimnazija. Stvoril je ta ukrep tako lahkomiselno in hladnokrvno, kot da bi šlo za otvoritev srbske gimnazije v Kragujevcu ali v Smederevu. Gospod Korošec, nadaljuje «Vreme», je gotovo mislil: Vsi smo enakopravni in zakaj bi poleg že obstoječe srbske gimnazije v Somboru in poleg že obstoječih madžarskih gimnazij v Subotici, Senti in Bečkereku ne otvoril še nove v Somboru?

Ta naredba dr. Korošca je seveda pri Madžarih imela svoj odmev, ki je jasno izražen v subotičkem madžarskem glasilu, ki piše pod naslovom: «Od madžarskega edinstva do somborske gimnazije» sledeče:

«Za vse madžarske stariše, ki stanujejo v Somboru ali v okolici, je najprimitivnejša dolžnost, da vpišejo svo-

je otroke v somborsko madžarsko gimnazijo. V interesu razvoja madžarske kulture je, da dobi somborska madžarska gimnazija zadostno število dijakov, ker le na ta način nam bo mogoče dokazati, da potrebujemo svojo gimnazijo v Somboru. Madžarski življenjski interesi bi bili oškodovani, ako bi se radi nezadostnega števila dijakov moralo zatvoriti nekaj razredov. Ideja madžarskega edinstva zahteva od madžarskih roditeljev, da vpišejo svoje otroke v to šolo».

K irendentistični ideologiji tega stavka nam gotovo ni treba pristavljati posebnega komentarja. Jasno je le to, da razumejo naši Madžari pod svojim edinstvom le ono edinstvo, ki je v zvezi s Pešto in da celo sami niso prepričani, da jim je gimnazija v Somboru nujno potrebna. Gosp. Korošec naj se le igra z ognjem, posledice bo pač moral pritisniti sam sebi, ker narod bo nad njim gotovo izrekel svojo sodbo, ki bo sicer ostra, a pravična.

Naši v Ameriki

Zadnje čase je v Ameriki umrla cela vrsta slovenskih rojakov. Navajamo nekatere imenoma in, v kolikor smo mogli dobiti tudi druge podatke, njihovo bivališče in rojstni kraj.

V Brooklynu, N. Y. je preminula Vanda Hude, žena uravilatelja new-yorkške družinskega ilustriranega lista «Naš Dom». V Chicagu, Ill. je podlegla bolezni 54letna Marta Morey. Zivela je v Ameriki celih 24 let in je bila rodom iz Gorice vasi pri Ribnici na Dolenjskem. V Jolietu, Ill. je umrl 61letni John Jaklič iz Brezove rebi pri Semiču. Pokojnik zapušča ženo in osem otrok, v domovini pa številne sorodnike. V Sugeritu, N. Mex. je umrl leta 1861. rojeni Jožef Suštaršič iz Gorenje Brezovice pri Ljubljani. Bolehal je šest mesecev na raku v želodcu. Zapuščal ženo in osem otrok. V Herminie, Pa. je preminul 43letni Josip Božič. Istotam je zatisnil oči 16letni John Kovačič iz Zagrada pri Škofjanci na Dolenjskem. Bival je v Ameriki 25 let. V East Palestine, O. je umrl Frank Hotak. Bil je komaj 22 let star. V New-Yorku je umrla v bolnišnici Roza Videmšek, ki je v Ameriki bivala 15 let. Bila je skrbna mati troje otrok in zvesta družica svojemu možu, ki bo izgubo občutil tembolj, ker trpi na silnem revmatizmu, radi katerega je molono ohromel. V Sheboygan, Wis. je umrl 4letni Frank Kovačič iz Debenca pri Mirni. Na farmi blizu Breezy Hill, Kans. je preminula Julija Miklave, stara 51 let. V Gary, Ind. je umrl 50letni John Kastelic doma iz Brezice na Stajerskem. V Gardener, N. Mex. je preminul v bolnišnici 43letni Jakob Britoncelj iz Selca na Gorenjskem. Istotam se je poslovil od sveta 68letni Josip Suštaršič

iz Preserja pri Vrhniki. Zivel je v Ameriki 35 let. Smrt kosi med našimi Amerikanci prav obilno.

Poročili so se: v Ely, Minn. Matija Banovec z Josipino Grabek in Warren, O. pa Jernej Banožič in Francka Zug.

Razne novice. Rojak Gombač, doslej kaplan pri fari sv. Lovrenca v Clevelandu, O. je premeščen. Na njegovo mesto je prišel Slovak John Weber. V Ely, Minn. je avtomobil zadel v avto rojaka Ant. Jeriča, ki je odletel s tako silo v stran, da si je razbil lobanjo. V Anaconda, Mont. je strela treščila v rojaka Božiča ter ga ubila. Pokojniku je bilo komaj 23 let. V Ironotonu, Minn. se je pred meseci pripetila težka rudniška nesreča. V premogokop je vdrila voda iz malega jezera, ki se nahaja ondu v bližini. Pri tem je izgubilo življenje 41 rudarjev, med njimi tudi 16 Slovencev in Hrvatov. Reševalna dela še sedaj niso končana, vendar se je posrečilo izveči iz rudnika naslednje rojake: Jurija Hočvarja, Miho Bižalja, Janeza Hlačarja, Miho Tomca, Ivana Majnariča, Franca Zajca, Franca Hrvatina, Martina Valenčiča, Janeza Jakliča, Ivana Mavriča. Josip Šnajder, Marko Toljan, Andrej Slak in Peter Magdič leže še vedno v rovih. V Clevelandu, O. je utonil v neki 280 čevljev globoki jami rojak John Vidlič iz Bistrice pri Vipavi. Par dni pozneje je zadel našo kolonijo v isti naselbini še druga nesreča. Trije mladi rojaki, Fran Knific, Fran Kunstelj, John Mihelič in Mara Smalc so se peljali z avtomobilom po ulici. Nesreča je hotela, da je avtomobil zavozil v voz cestne železnice. Pri tem je eksplodiral gasolin in vozilo je bilo namah v plamen. Ogenj je ožgal vse štiri rojake. Najresnejše poškodbe sta zadobila Mara Smalc in Fran Kunstelj, ki sta tudi težko ranjena na glavi. V West Park, O. je cestna železnica povozila rojaka Andreja Mavca iz Clevelanda. Pokojnik je bil rodom doma iz tržaške okolice. V Jolietu, Ill. je policija preiskala stanovanje rojaka Bekića in našla pri njem steklenico žganja. Ker je bila najdba v opreki z zakonom, je bil Bekić obsojen na 300 dolarjev globe. V Willard, Wis. sta praznovala zakonska Petkovšek v navzočnosti svojih otrok, 6 sinov in 4 hčera, srebrno poroko, v Leadville, Colo. pa je društvo «Zarja svobode» razvilo svojo zastavo.

Tajnost sobe št. 48

Približno pred mesecem dni smo poročali v «Jutru», da sta dospela v Beograd francoski grof de Remagne in sestra obsojenega francoskega generalštabnega kapetana Carliera, da izposlujeta revizijo Carlierovega procesa, ki je nastal radi umora švicarskega trgovca Iselija. Zdi se, da so Carlierovi zagovorniki sedaj z vso paro na delu, da bi dosegli obnovitev razprave. Carliero v odvetnik dr. Martinac je zbral celo kopo podatkov, s katerimi misli, da bo lahko dosegel svoj namen. Njegov trud za revizijo pravde se suče sedaj okoli novega momenta. Odvetnik trdi, da je morala izvršiti zločin neka tretja oseba, ki je stanovala v sobi nad izbo št. 48. Ta soba je imela št. 78.

Povod za sum, da je morilec prišel iz sobe št. 78 daje Carliero v odvetniku položaj zidu med oknom sob št. 48 in 78. V tem prostoru sta namreč vidni v zidu dve žlebasti vdolbini, iz katerih se lahko sklepa, da se je utegnil spustiti morilec skozi okno sobe št. 78 v nižje nadstropje po vrvi. Dr. Martinac izpolnjuje svoje podatke s hipotezo, da se je ubijalec spustil po vrvi navzdol in pri tem nekoliko privzdignil pločevino nad sobo št. 48, dočim se je pločevina na dolni strani podboja okna sobe št. 78 samo nekoliko udala. Teh dejstev obtožnica ni beležila in jih ni vzela v pretres. In ker se nahaja pod sobo št. 48 terasa, je tudi lahko mogoče, da je zločinec po svojem dejanju skočil skozi okno sobe v prvem nadstropju, ne da bi se pri tem kaj poškodoval.

So pa še drugi momenti, ki pričajo, da je storilec lahko neovirano pobegnil. Poleg terase se nahajajo štiri okna različnih sob. Ker stoje ta okna pol metra

nad teraso, je čisto lahko mogoče, da je zločinec skočil skozi eno teh oken na hodnik, odkoder je čisto nemoteno prišel na ulico. Poleg tega se nahajajo na koncu terase še steklena vrata, skozi katera se pride v haveltsko čitalnico. Čitalnica je sedaj preurejena v spalnico, pred enim letom pa je bila prazna in ker je bila vedno odprta, ni izključeno, da se je zločinec lahko ukradel skozi njo v svobodo.

Dr. Martinac na vsak način vztraja na tem, da je Carlier nedolžen in da je umor Iselija delo neke tretje osebe. Tudi obdolžitve, da je Carlier stopajema zastupil ljubljenico žrtve, skuša ovreči. Ta pasus pa je v njegovi obrambi najbolj ranljivo mesto ter leži pod njim koprena mistika. Carlier sam ometa na usta svojega branitelja, da bo na ponovni razpravi izpostavil in navedel dejstva, ki bodo zanj zelo razbremenila. Beograjska javnost čaka z nestrpnostjo, kaj se bo izcimilo iz te zadeve, katere tendenca gre samo za tem, da bi bil Carlier oproščen dvajsetletne ječe, katero mu je prinesla obsodba.

Dopisi

KRANJ. Odbor «Akademskega kroga v Kranju» javlja vsem svojim članom, da se vrši v nedeljo dne 5. oktobra 1924. ob 10. uri dopoldne III. redni občni zbor v dvorani Narodne čitalnice v Kranju. Udeležba za vse člane strogo obvezna!

ZALEC. Učiteljstvo iz Zalca in bližnje okolice se je zbralo dne 29. septembra pri poslovnem večeru tovarišja gospoda Frana Pribovskega, ki je imenovan za šolskega upravitelja v Ljubljani, kamor se preseli te dni. Imenovani je razen stanovskih dolžnosti tudi pridno deloval v raznih narodnih društvih, ki ga bodo težko pogrešali. V kraju novega kulturnega torišča mu želimo mnogo uspehov in obilo sreče!

ROGATEC. Včeraj je bil pri tukajšnjem sodišču obsojen rudar Herman iz Straže na Hrvatskem na 3 dni zapor, ker je ponoči napadel in udaril davčnega asistenta. Da je svojčas napadel druge delavce iz Straže sodnika. Ustarija in mu prizadjal več ran, smo že poročali. Oba napada sta bila izvršena iz mrznje do Slovencev in se domneva, da imajo tu vmes svoje prste Rogatčani. Vlada «reda in pravice» ali ne boš štela svojega slabo plačanega uradnika? Ali tu je lastnik tovarne, na Straži inženjer Kornitz ne bo napravil reda med svojim uradništvom in delavstvom? Če se bodo napadi ponavljali, bo treba ukreniti druge korake.

SV. TROJICA PRI ROGAŠKI SLATI. Napredna kmečka zmaga. K Sv. Križu pri Rog. Slatini smo dobili lani mlađega kaplana, ki je pravi petelinček rimske šole. Za vse se bolj briga kot za to, čemur ga je Bog namenil. Najraje vtika svoj nos tamo, kjer ga nič ne srbí. Ampak fant je že uplad in jo zato povsod polomi, kamor se s svojo odbijajočo voljnostjo prišluhi. Pri zadnjih občinskih volitvah je revše hotelo vseh 11 občin kriške fare na glavo postaviti. Dečko v svoji klerikalni zaskepljenosti tekem enoletnega bivanja med nami ni uvidel, da imamo tukaj kmetije svoje možgane in ne obrabimo takih mladih, domišljavih kuratorjev. Najbolj se je vrgel kaplan na Sv. Trojico, ker je ravno tu najmočnejša kmečka napredna družina z županom Janezom Zurnanom. Ampak burjo ljudi ske nevolje je močilo slutil že naprej. Zato je na svojih neumnih plakatih pisal: «Da bo več korajže, gremo skupno volit. Zberemo se takoj po rani maši in odtam skupno k Sv. Trojici Zivela slov. kršč. stranka. Petar Kovačič, tajnik SLS». Korajže pa je svojim bojevnikom tako malo vili, da smo dobili napredni kmetje z Janezom Zurnanom 5 odbornikov, bojeviti tajnik SLS pa samo 2, a še od teh dveh je eden naprednega mišljenja. Mi smo mu ga samo posodili za kandidatno listo in ga srečno «potegnili». — Sploh je večina občin kriške fare v trdnih naprednih rokah. Dolgi gosposki manšeti kaplana Petra pač nam kmetom ne imponirajo!

V opoziciji in na vladi

«Davke bomo znižali!»

«Davke nižamo...»

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.
Petek, 3.: «Moč teme». B.
Nedelja, 5.: «Cyrano de Bergerac». Izv. Pondeljek, 6.: «Paglavka». C.
Ljubljanska opera.
Sobota, 4.: «Majska noč». Izv.
Celjsko gledališče.
Sobota, 4.: «Rokovnjači». Ab.
Nedelja, 5.: «Rokovnjači». Izv.
Mariborsko gledališče.
Petek, 3.: Zaprt.
Sobota, 4.: «Nikolaj Subic Zrinjski». A.

Pismo iz Pariza

Koncem septembra. «La ville-lumiere» zopet oživlja. Letoviščarji (zapravljeni in skromni), študenti, umetniki, artisti, primadone, subrete in filmske dive se vračajo z dežele in s političnih turnej. Gledališka in koncertna sezona se počasi pričenja. Novitete, povsod novitete. Kabareti zopet obilneje žanjejo... Atrake! Vedno nove atrakcije. Avtorji in artisti si zadovoljno mamejo roke... V Veliki operi pojo Lohengrina in Rigoletta, Borisa Godunova in Aida, Thais

in Fausta, Čarobno piščalko in Walküro. Plešejo pa balet Siang-Sin in Coppélio. Redno sezono bo uvedla noviteta: Boitov. Nero. Komična opera ima na programu Madame Butterfly, Tosca, Glumače, Wertherja, Carmen in balet «Gospa Kačji pastir». Operetna gledališka polnjo blagajne z lahimi, pa sijajno opremljenimi novostmi: «Tvoja usta», «Vzmemirjač mex», «Mala Abrahamova pestunja», «Bel in Quinquin» itd. Comédie Française daje Raynalovo tragedijo «Grob pod slavolokom», ki je lansko leto zbudila tak krlik in vik, potem Figarovo svatbo, Ruy Blasa in tako dalje. Komedij pa igrajo po raznih gledaliških toliko novih in nam neznanih, da jih kar ne utegemo imenoma naštet. Vsak dan noviteta. Tu burka, tam farsa, danes revija, jutri vau-deville, včeraj jokava komedija, pojutrišnjem razposajeni sketch... Znani pisatelj Anatole France je še vedno zelo bolan. Včasih zakrožijo po Parizu vesti, da je že preminul, pa jih časopisi potem zopet demantirajo.

Na slovstvenem polju vzveta obilo roj, pa tudi osata in plevla je mnogo. Širše narodne plasti segajo zlasti po tako zvanem modernem «sportnem romanu», ki opisuje sportno življenje in riso življenjskega pota znanih sportnikov. Po številu

knjižne naklade prednjači še vedno preganjanje Paul Margueritte ki zna razbičavati velikomestna pohlepa s scenami iz življenja pariške «boljše» družbe. — Sicer pa se povprečni Parizan najbolj navdušuje za zanimivi in privlačni kinematografski «roman-feuilleton» dnevnika, na katerega se je bil navadil. —n.

Prva letošnja operna premijera v Ljubljani je v soboto Rimski-Korsakova opera «Majska noč». Komponirana je bila leta 1880. in njena prva uprizoritev je bila v Moskvi. Dejanje se vrši v Ukrajini; libreto je posnet po neki Gogolovi pripovedki. «Majska noč» je ruski «Sen kresne noči» ter se v njej vrste lirčne, komične in fantastične snovi. Opero dirigira g. Balatka režira pa g. Putjata.

Ljubljanska drama. Premijera Tolstojeve drame «Moč teme» bo v petek, 3. t. m. Matrono igra gđ. Rakarjeva, Anisjo ga. Juvanova, Akulino ga. Rogozova, Nikito g. Levar, Akima g. Šest, Pjotra g. Rogoz in Mitriča g. Cesar. V ostalih vlogah sodelujejo gg. Wintrova, Gorjupova, Ješkova, Vida, Slavčeva, Plut, Drenovec, Jerman itd. Režira g. Osipovič.

Celjsko mestno gledališče. Dne 4. in 5. t. m. se uprizori v celjskem mestnem gledališču kot otvoritvena predstava v tekoči sezoni Govekarjeva narodna igra «Rokovnjači», v soboto v abonmanu, v nedeljo izven. Vse glavne vloge so zasedene

s prvovrstnimi igralci. Režijo vodi g. Rakko Salmič.

Sporod klavirskega koncerta pianista Borovskega, ki se vrši danes zvečer ob 8. v Ljubljani v Unionski dvorani, ima prav za prav tri dele: v prvem delu je zastopana nemška klasična klavirska skladba po Bachu in Schumanu. Drugi del tvori romanska glasba, in sicer angleška in francoska, v tretjem delu pa nam pokaže umetnik z vsem svojim talentom 4 zastopnike ruske moderne muzike. Ravno ta del izvaja umetnik z največjo popolnostjo in zadnje zagrebške kritike zaznamujejo višek večera v izvajanju ruskega karnevala. Za koncert je še dovolj vstopnic na razpolago in se dobivajo ves dan v Matični knjižarni, zvečer pa pred koncertno dvorano. 2126

Mariborska drama. Letošnja dramska sezona se je nameravala otvoriti z dramo «Kajna», izvirno slovensko noviteto Franca Bevka. Ker pa je ga. Buksekova, ki ima eno glavnih vlog, nenadoma težko zbolela, pride kot prva na vrsto Cankarjeva farsa «Pohujšanje v dolini šentflorjanski» v režiji g. Vala Bratinje, in sicer v torek, 7. t. m. Naslednja premijera bo Nušičeva komedija «Narodni poslanec» v režiji g. Koviča.

Repertar beograjskega gledališča. V beograjskem gledališču se sedaj uprizorjuje sledeči komadi: Nušičev «Nahod», Smetanova «Prodana nevesta», s tenoristom Simencem iz Zagreba, Čajkovskega

«Pikova dama», Schöntanove «Ugrabljene Sabinke», Vojnovičeve «Maškare iz pod kupla», Pecijs Petroviča komedija «Čvor», Rossinijev «Seviljski brivec» in Shakespearjev «Othello».

Državne subvencije našim gledališčem. Ravnokar v Beogradu se mudeči upravitelji zagrebškega gledališča g. Julij Benešič, ki je prišel intervenirati radi gledališke subvencije za svoja gledališča, je izjavil dopisnikom zagrebškega tiska, da bo vprašanje subvencije treh glavnih gledališč v državi, to je beograjskega, zagrebškega in ljubljanskega gledališča rešeno v najkrajšem času, nakar bo konec skrbi in letanja po ministrstvih v Beogradu. Gledališčem se obeta vsaj toliko podpora, da bodo lahko izhajala brez redukcij.

Operetni tenorist Ljubliha Ilić v Pragi. Hrvatski rojak Lj. Ilić je pravkar dovršil svoje operetno gostovanje v praškem nemškem gledališču. Nastopil je v raznih operetah ter imel velikanske uspehe. Sreča, ki ga je spremljala na njegovem gostovanju po Berlinu, Dunaju, Hamburgu in drugih mestih, se mu ni izneverila niti v Pragi. Njegov nastop so bili baje fenomenalni in kritika piše o njih z največjim priznanjem.

Prva uprizoritev Straussovega baleta «Schlaobers» v Nemčiji. Prva uprizoritev Richard Straussovega baleta «Schlaobers» v Nemčiji bo 9. oktobra v Vrat-slavi.

COLOMBO CEYLON TEA, Marque spéciale

Domače vesti

* Nova poslanika v Beogradu. Včeraj dopoldne sta v svečani dvorani izročila na dvoru svoja akreditiva novi grški poslanik g. Hamados in novi španski poslanik don Fernando Afis Serra v Bonastru.

* Iz državne službe. Dr. Matej Suhač, nadkomisar pri oddelku za socialno politiko v Ljubljani, je trajno upokojen. — Za višjega poštnega kontrolorja v ministrstvu pošte in brzojava je imenovan dr. Fran Rapotec, doslej pri poštni direkciji v Skoplju, za tehničnega uradnika v splošni bolnici v Ljubljani pa Karol Verbič.

* Rezultati lova na Belju. Za časa svojega bivanja na velikem državnem posestvu v Belju je kralj Aleksander ustrelil na lovu 10 jelenov, kraljica Marija 3, maršal dvora, general Damjanovič, vojni minister, general Hadžić in grof Drašković pa vsak po enega. Kralju Aleksandru je bila letos lovska sreča zelo mila.

* Preiskava v Belju. Bivši minister in narodni poslanec Anton Kristan je prišel spet tle dni v Belje. Domneva se, da je g. Kristanu od strani finančnega ministrstva poverjena posebna misija, ker je dobilo finančno ministrstvo nebroj pritožb o neredih in zlorabah, ki so bile izvršene na državnem posestvu v Belju. Minister dr. Spaho je sedaj imenoval posebno komisijo, ki ima nalogo, da pregleda delo uprave in stanje, v katerem se nahaja posestvo v Belju.

* Propagator čuhskega režima v Jugoslaviji. Eden najpopularnejših in najzanesljivejših propagatorjev čuhskega režima v Zedinjenih državah severne Amerike, ugledni socialni reformator W. E. Johnson, član izvršilnega odbora «Svetovne lige proti alkoholizmu», je prišel te dni v Beograd, da se pouje o razmerah v naši državi. V Beogradu bo v angleškem jeziku predaval o prepovedi alkohola v Ameriki.

* Odkup Južne železnice. Ministrski svet je na eni svojih zadnjih sej odobril predlog prometnega ministrstva da država za 850.000 zlatih frankov odkupi vso imovino bivše Južne železnice z vsemi zemljišči vred.

* Himen. Včeraj sta se v Ljubljani poročila g. Vladimir Janušič, uradnik Trgovske banke, z gđo. Zoro Dolničarjevo, hčerko g. Matije Dolničarja, posestnika in restavratorja na glavnem kolodvoru.

* Smrtna kosa. V Ponorju pri Vranskem je umrl v sredo po dolgi bolezni občeznani veleposestnik g. Lavoslav Apat star 50 let. Pokopljejo ga danes dopoldne na Vranskem. Vrlenu narodnjaku blag spomin, rodbini pa iskreno sožalje.

* Nemški list v Beogradu. S 1. oktobra je v Beogradu začel izhajati novi dnevnik »Belgrader Zeitung« pod glavnim uredništvom g. Eugena Mautnerja.

* Kongres zdravnikov kraljevine SHS. se bo vršil dne 25. t. m. v Zagrebu ter bo vezan s svečano jubilejno proslavo zagrebških vseučil. prof. dr. Janečeka in dr. Domca. Dnevni red kongresa je, kakor objavljajo zagrebški listi, sledeči: 1.) Konstituiranje kongresa, 2.) otvoritev, 3.) razprava o skupnem zakonu za celo kraljevinu, 4.) eksekutiva zakona o zdravništvu, 5.) ugotovitev delokroga lekarn, drogerij, trgovin z zdravniškim materialom, nadalje kemičnih, farmacevtskih in galenskih trgovin in laboratorijev, 6.) enotna farmakopeja za celo kraljevinu, 7.) razprava o zdravilnih specialitetah, 8.) zadeva farmaceutičnih študijev, 9.) stanovska organizacija, 10.) odnosi zdravnikov in njihovih asistentov, 11.) osiguranje lokalov za javne lekarne, 12.) državni monopol in zdravila, 13.) eventualije. Prijave za kongres in za banket kakor tudi za razstavo je treba čim prej priporočeno vpsolati v Hrvatskemu lekarniškemu zboru v Zagrebu, Marovska ulica.

* Velik zbor invalidov. Uduženje invalidov v naši državi je sklenilo, da se vrši dne 17. oktobra v Beogradu veliko zborovanje naših invalidov. Na zborovanje bodo prišli invalidi iz vseh krajev naše države in nekateri tudi s svojimi rodbinami. Na tem zborovanju nameravajo invalidi glasno protestirati proti ukrepom vlade, ki je baje sklenila da naj stopi novi invalidski zakon v veljavo šele dne 1. aprila prihodnjega leta. Invalidi so že eiti neprestanega varanja od strani sedanje vlade.

* Družba sv. Cirila in Metoda je prešla od podružnice št. Vid-Grobelno znesek 2500 Din kot čisti dobiček prirejene tombole v korist CMD, od moške podružnice v Krškem pa vsoto 2285 Din, ki se je nabrala kot dohodek keglanja na dobitke. Vrtilima podružnicama, ki tako krepko podpirata glavno družbo, iskrena hvala! Zelim, da bi tudi druge CM. podružnice porabile pri raznih igrah in zabavah priključno, da se vsaj del dobitka nakloni naši obrambeni družbi. G. dr. Franc Hrašovec tajnik ministrstva za vnanje zadeve v Beogradu je nakazal CM. družbi znesek 1500 Din, katerega je nabral med tamšnjimi Slovenci mesto venca na grob umrlega Srečka Brezgarja, tajnika v ministrstvu. Gđ. Tinka Leckerjeva, učiteljica v št. Vidu pri Grobelnem je poslala 215 Din, katere je nabrala na odhodnici marljivoga in delavnega odbornika tamšnje CM. podružnice g. Vinko Narata. Vsem darovalcem iskrena hvala!

* Odprte planinske kočje. Slovensko Planinsko društvo naznanja, da so odprte sledeče kočje, oziroma postojanke: 1. Hotel Zlatorog ob Bohinjskem jezeru, 2. Hotel Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru, 3. Valvazorjeva kočja pod Stolom, 4. Koča na Veliki Planini, 5. Koča v Kamniški Bistrici, 6. Piskernikovo zavetišče v Logarski dolini. — Osrednji odbor SPD.

* Za naše poplavljenice. Zupanstvo občine Trbovlje je nabralo v svoji občini za poplavljenice v ljubljanskem in kranjskem srezu lep znesek 4907 Din 7 par ter ga izročilo velikemu županu ljubljanske oblasti, da ga porazdeli med ponesrečence. Naj bi ta velikodušni čim trboveljskega županstva služil v zgled in izpodbudo našim ostalim županstvom.

* Poziv! Vljudo naprošam vse gospode umetnike, avtorje, glasbenike in kritike, ki sem jim bil doposlal vprašalne pole »Association française d'Expansion et d'Echanges artistiques«, da se blagovolijo čimprej pisмено odzvati povabilu, ker moram izpolnjene pole vzeti koncem tega meseca v Pariz. Komur vprašanja eventualno niso popolnoma jasna, naj se blagovolijo oglasiti pri dr. Pavlu Karlinu, Ljubljana, Gorupova ulica 3.

* Zamenjava imen. Za časa ljubljanskih porotnih razprav smo zabeležili, da je bila obravnava proti Iv. Srebotnjaku odložena. Enakost imena in po pomota, ki se je vrnila glede krstnega imena, je dala, kakor nam naknadno poročajo, povod za razne govorice. Zato ugotavljamo, da se je dotična notica tikala Antona Srebotnjaka, ne pa morda g. Ivana Srebotnjaka, lesnega trgovca v št. Petru v Savinjski dolini.

* Obrtnikom radovljskega okraja sporočamo, da se vrši v nedeljo 5. t. m. ob 14. na Jesenicah pri »Mesarju« veliko obrtniško zborovanje. Na dnevnem redu je razprava o novem obrtnem redu in drugih aktualnih zadevah. Kolektivna zadruha na Bledu.

* Direktni železniški vozi za Rogaško Slatino, ki so vozili v kopališki sezoni iz Beograda, Maribora in Ljubljane, so bili s 1. t. m. ukinjeni.

* Nov plovitveni red »Jadranske plovidbe«. Izšel je novi plovitveni red »Jadranske plovidbe«, ki je veljaven za zimsko sezono, počenši s 1. oktobrom.

* Akcija za osvoboditev Čaruge. V jetnišnici osiškkega sodišča je uveden strog režim. Straže so pojačene in na dvorišče jetnišnice je razen uradnim osebam pristop strogo zabranjen. Pazniki hodijo po dnevu in ponoči v velikem številu po dvorišču in pregledujejo vso okolico. Sodišče je ukrenilo te poostrene ukrepe radi tega, ker je doznalo iz verodostojnih virov, da se pripravlja organiziran napad, ki ima za cilj osvoboditev razbojnika Jova Čaruge. Preiskava v tej zadevi se nadaljuje, a podrobnosti se drže v strogosti tajnosti.

* Klub homoseksualcev v Sarajevu. — Sarajevska policija je te dni razkrila homoseksualno družbo bolehnih abnormalnežev, ki so v neki znani sarajevski ulici najeli privatno stanovanje in se dnevno sestajali. Hišnici je bilo sumljivo zbiranje tolikih mladih in starejših ljudi in je začela nanje paziti. Seznam njihovih imen je končno na podlagi svojih opazovanj izročila policijskemu ravnatelstvu, ki je uvedla aretacije nekaterih ugodnih osebnosti.

* Najdena utopljena. Nad Brodom pri št. Vidu so predvčeršnjim potegnili iz Save približno dvajset let staro utopljeno, čedno oblečeno. Najbrže je ponesrečila, ker na trupu ni opaziti nikakih znakov nasilja.

* Neznani utopljene. Dne 27. septembra so domačini potegnili iz Mure na Moti pri Ljutomeru truplo okrog 50 let starega neznanca. Truplo je moralo ležati že nekaj dni v vodi. Mrtvec je bil okrog 180 cm visok in je bil oblečen v pisano srajco, črne hlače in enak telovnik. Brke, že malo osivele, je nosil kratko pristrizene. Truplo, ki ni imelo na sebi nikakih znakov nasilja, je bilo pokopano 29. septembra na pokopališču v Ljutomeru. Zlat poročni prstan, ki ga je nosil utopljene, je shranjen v občinskem uradu na Cenu.

* Poskus samomora v kavarni. Te dni je dospela v kavarno »Jadrana« na Ilci v Zagrebu neka devojka in si naročila čaj. Ko ji je natakar prinesel čaj, je ona nepožeeno vsula v čaj neki prašek. Ko je čajsko čaja popila, je naenkrat glasno zavpila in padla v nezavest. Takoj so prišli v kavarno odposlanci reševalnega društva, ki so deklico odpeljali v bolnico, kjer ji je bila nudena prva pomoč. Deklica je že večkrat skušala izvršiti samomor. Tudi zadnji načrt se ji ni posrečil, v bolnici so ji izprali želodec in jo tako ohranili pri življenju.

* Delavci Pap pobegnili. Dne 27. septembra je naš generalni konzul v Budimpešti interveniral pri tamkajšnji policiji da aretirajo bivšega davčnega blagajnika Stefana Papa, ki je — kakor smo poročali — v Subotici poneveril 300.000 dinarjev. Pap, ki je živel v Budimpešti zelo razkošno, pa je pravočasno izvedel, da ga namerava policija aretirati in je srečno odnesel pete. V njegovem stanovanju so našli znesek 44.000 dinarjev.

* Dve tatvini čebel in panjev. Na vrt posestnika Antona Bolta v Smartnem ob Savi so se pred nekaj dnevi prikradli neznaniz umrli in odnesli iz čebelnjaka tri panje, vredne 750 Din. Dalje so obiskali tatovi čebelnjak Terezije Majdičeve na Beričevem, kjer so izpraznili dva panja ter pokradli še od šestih Znidaršičevih panjev okvirje. Lastnica ima 800 dinarjev škode.

Dr. Pavel Avramović

se je vrnil in zopet redno ordinira od 9. do 11. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne na Aleksandrovi cesti 7 (vhod z Beethovne ulice 9).

Danes zvečer ob 8. uri Koncert

pianista
A. Borovskega
v Unionu

Iz Ljubljane

u— Z mestnega magistrata. V mestni dvorani se je vršila predsinodnem prva seja sveta, ki je pridelen komisariju ljubljanske mestne občine. Na dnevnem redu je bila med drugim zgradba dveh stanovanjskih hiš za Bežigradom, ki bi imeli po 48 stanovanj, vsako stanovanje z eno sobo in kuhinjo. Sovset je obravnaval tudi o pogodbi, ki naj jo sklene mestna občina z družbo »Elektra«, ki se zaveže dobaviti občini električnega toka do 150 kilovatov. Pogodba se sklne za dobo petih let. Komisar dr. Perič je sporočil, da je v Beogradu interveniral zaradi podzavljanja mestnega liceja. V to svrhu pride baje v prihodnji državni proračun znesek 1.000.000 Din. Sovset je končno izrazil željo, naj bi se občinske volitve izvršile čimprej in naj bi se volilni red izpremenil tako, da se uveljavijo čisti proporc. Dr. Perič je sovset obvestil, da je v tem smislu posredoval pri ministru za notranje zadeve.

u— Cercle francis. Dodatno k objavi o tečajih društva Cercle français se naznanja, da se bo v III. tečaju poleg predavanja o franc. zgodovini in fr. literaturi ter poleg konverzacije poučevala tudi gramatika za obiskovalce lanskega II. tečaja, in sicer vsako sredo od 18. do 19. Učno knjigo si bodo člani sami izbrali v sredo dne 8. t. m. Prijave za vse tečaje sprejema še nadalje šolski sluga g. Schott na I. drž. gimn., Tomanova ul. vsak večer pred 18. uro, razen ob sobotah. Mesecna članarina znaša le 10 Din.

u— Demokratski kegljaški klub »Sreča« je zbral 1000 Din za zgradbo Sokolskega doma na Taboru.

u— Policijske prijave. Od srede na četrtek so bili prijavljeni policijski sledeči slučaji: 1 prestopke tatvine, 15 prestopkov cestnega policijskega reda, 1 popad od psa, 1 prestopke obrtnega reda, 1 izgreb in 1 prestopke nedostojnega vedenja. Aretacija se je izvršila samo ena in sicer radi prestopka razgrajanja.

u— Kazensko postopanje proti Jošku Guzelju radi suma tatvine se je na predlog delnežnega sodišča v Ljubljani ustavilo, ker se je dognalo, da je sum popolnoma neutemeljen.

u— Nepreviden voznik. V ponedeljek zvečer, okrog pol 19. je pripodil po Celovski cesti z enovprečnim vozom okoliški mesar in gostilničar Ivan D. in zavozil poleg gostilne Keršič v Šiški v skupno žensk. Pri tem je voz podrl na tla šiviljo Angelo Dolen, ki je prišla pod voz in se pri padcu precej poškodovala. Nepreviden voznik se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

u— Poskus samomora. V sredo okrog polnoči so našli pasanti na tleh poleg pivovarne »Union« na Celovski cesti nezavestnega, težko hropečega mladega moškega. Radi bede in — kakor pripovedujejo — tudi vsled brezupne ljubezni do nekega dekleta je izpil 20-letni ključavničar K. Z. steklenico lizola, ki so jo našli poleg njega. Pasanti so odnesli nezavestnega Z. na Gosposvetsko cesto na stanovanje zdravnika dr. Rusa, ki ga je preiskal, od tam pa je bil prepeljan z rešilnim vozom v bolnico.

u— Nevarna dvojica. Po mestu se klata že nekaj tednov moški in ženska, ki pridno iščeta prilike, kje bi se mogla polastiti tujih predmetov. Varnostne oblasti so na oba opozorjene, vendar se znata spretno skrivati in ju ni mogoče doseči. Nevarna dvojica se specializira posebej na vlome v razne samotne barake, trafike itd.

u— Zadruga sobo »črkoslikarjev« in pleskarjev sporoča, da se vrše javni preizkušnje v tekočem mesecu. Nekolkovane prijave je poslati načelniku g. Stefanu Spelietiču do 15. t. m.

u— Kavarna, restavracija in klet »Zvezda«. V kavarni »Zvezda« svira dnevno od 5. popoldne do 1. ponoči prvovrstna elitna damska kapela. V kleti prvovrsten salonski orkester od 5. popoldne do 12. ponoči. V kleti in restavraciji je na razpolago izborna vino, sveža maza in sorka jedila. Po gledaliških

predstavah se cenj. gostom servirajo polovične porcije raznih svežih jedil. Trikrat na teden v restavraciji in kleti sveže morske ribe.

u— Otvoritev kina Matica. Matični kino je dobil letos novega lastnika, ki je filharmonično dvorano temeljito restavriral. Ogromne vsote je moral investirati, ker je oprema sedaj res okusna in razkošna. Zanimanje občinstva za novo urejeni kino je bilo zato tudi tako veliko, da je bila sinočnja otvoritvena predstava prenapolnjena. Zbrana je bila »vsa Ljubljana«, tako da je pomenjala otvoritev tudi prvovrsten družabni dogodek.

u— Veliko vinsko trgatve priredi godbeni odsek prostovoljnega gasilnega društva v nedeljo dne 5. t. m. v veliki dvorani Mestnega doma. Ob 2. uri se vrši sprevid po mestu. Ta trgatve ne bo običajna vinska trgatve, temveč je letos poskrbljeno za razvedrilo duše in telesa v najobilnejši meri. Za izborno domačo kapljico, izvrstno kuhinjo in drugo je poskrbljeno najzdatnejše. Zabava bo imenitna in pričakujemo obilne udeležbe. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina 5 Din. Čisti dobiček je namenjen društveni bolniški blagajni, zato se preplačila hvaležno sprejemajo. Odbor. 2127

Iz Maribora

u— Mariborski umetnici gospej Faniki Brandl je ponujeno mesto profesorice na zagrebškem in ljubljanskem konservatoriju.

u— Poskusni oder. Ravnatelj mariborske drame g. Valo Bratina snuje praktično gledališko solo pod imenom »Poskusni oder«. Ne bo samo vzgajal poklicnih igralcev, ampak bo vzbudil zanimanje za odersko umetnost sploh. Z vsemi nastupiranimi deli bo šola javno nastopila po enkrat do dvakrat na mesec. S študijem se prične, kakor hitro se prijavi zadostno število članov, najkasneje 15. oktobra.

Iz Celja

u— Celjski nemškutarji o bojkotu. Kako malo uvažujejo celjski nemškutarji razburjenje v slovenskih narodnih krogih in bojkotno gibanje, ki je v polnem teku kažejo jasno besede, ki jih je izustil neki zagrozen nemškutar po težkem porazu pri celjskih obč. volitvah. Menil je: »A was Boykott, die Windischen sind nicht ernstlich zu nehmen. Nach 8 Tagen wird schon alles wiederum gut sein«. Iz teh besed je lahko posneti, kako slabo mislijo naši nasprotniki o narodni zavdnosti Slovencev. Zato to pot ne sme ostati samo pri grožnjah, temveč vsi celjski narodni krogi so moralno prisiljeni, da se pri vsaki priliki in povsod izogibljajo tistih, kateri so jih dne 28. septembra hoteli pogaziti.

u— Obrtno nadaljevalna šola v Celju vpisuje vajence v soboto dne 4. oktobra od 10. do 12. in od 14. do 17. ure ter v nedeljo dne 5. t. m. od 8. do 12. ure. Ta dan se morejo javiti vsi vajenci, da se oddelijo v razrede.

u— Strokovno obrtna nadaljevalna šola za vajence gostilniške, hotelirske in kavarniške obrti v Celju. Vpisovanje se vrši v ponedeljek dne 6. oktobra od 14. do 17. ure v pisarni ravnatelja deške meščanske šole. Priglasiti se morajo vsi vajenci imenovane obrti mesta Celja in bližnje okolice. Nadaljna pojasnila dobijo pri vpisovanju.

u— Uradnik Prve hrvatske štedionice Wusser je volil v nedeljo z Nemci, nad čemer vlada med slovenskim prebivalstvom veliko ogorčenje. Predstavljajmo si, kaj bi se bilo zgodilo uradniku kakega celjskega nemškega denarnega zavoda, ki bi si upal voliti s Slovenci! Prepričani smo, da se je to zgodilo brez vednosti vodstva Prastedionice, ki je odličen slovenski zavod in ki gotovo ne odobrava, da bi v njegovih podružnicah bili namješčenje tako številnih nemških uradnikov postavljeni proti narodno čutečemu prebivalstvu. Ne mogli bi razumeti, ako bi se v tej podružnici še naprej trpelo namješčenje tako številnih nemških uradnikov.

u— Za pravoslavno cerkev v Celju. V Celju bivajoči Srbi so sestavili poseben odbor v svrhu, da ukrene vse potrebno, da se zgradi tamkaj pravoslavna cerkev. Odbor apelira na vse pravoslavne sodržavljanke, da mu priskočijo na pomoč s prostovoljnimi doneski, ki naj se pošiljajo »Odboru za gradnjo srbske pravoslavne cerkve v Celju«.

u— Umrl so v Celju meseca septembra v mestu: Marija Bec, zasebnica, 28 let. — Ivana Semlitsch, zasebnica, 79 let. — Neža Grifič, zasebnica, 79 let. — Josipina Grašič, mestna reva, 63 let. — V javni bolnici: Anton Emerič, kurjač iz Studenc, 26 let. — Anton Sesko, zidar iz Dobja, 47 let. — Ana Brusinjak, hči trgovalca iz Zgornje Hudinje, 6 let. — Marija Uršič, delavka iz Teharij, 18 let. — Martin Kračun, veleposestnik iz Zreč, 54 let. — Ana Močnik, občinska reva iz Vojnika, 56 let. — Ana Seliko, žena krojača iz Gaberji, 38 let. — Milivoj Petrov, usnjarski pomočnik iz Velikega Bečkevca, 27 let. — Franc Tomažin, sprevednik drž. žel. iz Most, 42 let. — Ignacij Gobec, viničar iz Tepanj, 59 let. — Alojzija Kunstek, žena steklarja iz Humar ob Sotli, 42 let. — Norbert Schunko, sin slikarskega mojstra iz Gaberji, 5 let. — V invalidskem domu: Mihael Lorenčič, 28 let.

Iz Primorja

* Kako spoštujemo Italijanska šolska vodstva zakon o podučevanju v materinščini. Tržaška »Edinost« poroča, da so razna vodstva ljudskih šol v okolici Trsta potom svojih predstojnikov zavrnila prijave staršev, s katerimi so roditelji zahtevali poduk otrok v slovenskem jeziku kot dodaten predmet, katerega predpisuje zakon. Tendence tega početja s strani italijanskih šolskih voditeljev je očitna. Na vsak način hočejo Italijani doseči, da se poduk v slovenskem jeziku popolnoma odpravi. Starši, ki so bili že enkrat zavrnjeni, bodo morali sedaj svoje vloge, s katerimi se zavzemajo za slovenski poduk, obnoviti, če ne bodo noteli da se jim otroci potujijo.

* Križev pot našega učiteljstva v Julijski Krajini. Dne 30. septembra so bili odpuščeni vsi provizorično nameščeni jugoslovanski učitelji na Primorskem. Italijanska vlada je s tem vrgla na cesto tretjino slovenskih in hrvatskih učiteljev, ki so sedaj brez službe in tudi brez plače. Mnogo je med njimi takih, ki so bili že 15 let v službi. Število odpuščenih znaša 250. Našemu šolstvu pod Italijo torej resno preti pogin.

* Zaključek tečaja za drugorodne učitelje v Vidmu. V torek, 30. septembra je bil zaključen videmski tečaj italijanščine za slovanske učitelje. Ob tej priliki je imel na udeležene tečaja nagovor voditelj kurza komendant Rein, ki je dejal, da Italija nima namena drugorodce potujiti, temveč samo doseči, da bodo tudi slovanski otroci govorili italijanski jezik. Dejanja bodo pokazala, če je mož govoriti odkrito in če se njegovi gospodarji strinjajo z njegovimi izjavami. Zloglasni odvetnik Pisenti, ki je imel otvoritveni nagovor pred poldrugim mesecem, je namreč dejal drugače.

* Opozicijsko gibanje v gorški dežel. V videmski pokrajini se je zadnje čase začelo močno opozicijsko gibanje proti fašizmu. Pred dnevi so se v Vidmu zbrali zastopniki sedmerih političnih strank in skupin, ki so razpravljali o političnem položaju. Na sestanku je bila sprejeta resolucija, v kateri združeni zastopniki opozicijskih grup ostro grajaajo fašiste ter obenem napovedujejo boj vladi fašistovskega režima.

Kino

Otrok iz cirkusa. Tak je naslov enemu izmed novejših in tudi najboljših filmov, v katerem nastopa Jackie Coogan. Snov je predelana po romanu ameriškega pisatelja Jamesa Otisa. Zgodba je zelo ljubka: mali Bob — to je seveda Jackie — pobegne z doma, da ubeži svojemu zlobnemu stricu Colbyju, in vstopi kot boy v cirkus. Nekega dne nastopi v točki, ki bi jo morala igrati mala Babetta, in njegova neizkušenost v jahanju povzroči v publiku cele salve smeha. Ravnatelj spozna Bobove zmožnosti in ga nagradi s tem, da mu zviša plačo na 75 dolarjev tedensko. Bob si s priranki kmalu kupi Forda in pohiti na njem domov, da iztrga svojo mamico samopasnosti zlobnega strica. — Scenerija filma je zelo slikovita in zabavna. V cirkusu se predvajajo same »senzacionalne« atrakcije, a najpriljubnejša med vsemi je naravna in ljubka igra zdaj nesrečnega in žalostnega, zdaj zopet veselega Jackieja Coogana, ki je pač najčudovitejši filmski umetnik.

Podmorski film. V Ameriki so pred kratkim izdelali film, ki ima naslov »The Navigator«. Komični film, ki je stal ogromno vsoto nad pol milijona dolarjev. Pretežni del tega filma se odigra v morski globini. V ta namen je režiser moral poseči po najnovejših znanstvenih pridobitvah: uporabljajo se novi skafandri, podmornice, izredno močna razsvetljava, reflektorji itd. Razen tega je bil za ta film najet mal prekomorski parnik za dobo več mesecev. Razumljivo je, da vse to stane denarja...

* Kids in stara dama. Kinematografske zvezde in zvezdinci ne dovolijo radi šal na svoj račun, zlasti ne, če spadajo med mlajše umetnike. To je spoznala tudi neka starejša gospa, ki je nekoč obiskala učilnico kinoigralcev v Hollywoodu. Stopila je k nekemu fantku — ki ni bil nihče drugi kakor Jackie Coogan — ga prišla za podbradek in ga vprašala: »Ali nisi prestar, da bi te objela?« »Kid« pa se je vzpel na noge kakor petelin in odvrnil: »Jaz ne, gospa, pač pa vlt«.

Opozorilo

Vsem zainteresentom za kinoreklamo javljamo, da je za zbiranje in sprejemanje naročil za naš kino upravičena edino le tukajšnja reklamna družba ALOMA COMPANY, Kongresni trg 3. V izogib event. izražljanem s strani nepoklicanih, naj se od akviziterjev vedno zahteva tozadevna legitimacija.

ELITNI KINO MATICA

v Ljubljani.

Izjava

Podpisani izjavljamo, da nisem plačnik za dolgove, ki bi jih napravil moj sin Anton na moje ime.

Ivan Sever

Vič št. 104 pri Ljubljani.

Iz življenja in sveta

Zdravniki v Rusiji

V Berlinu je nedavno prišel ruski učenjak prof. E. London. Odzval se je povsaj bilu nemškega zdravniškega društva, kjer je predaval o angiotomiji, to je o metodi, ki ima izreden pomen za proučevanje medstaničnega zamenjavanja snovi, ker omogoča izločitev in proučevanje vsakega organa posebej. London je ob tej priliki dal berlinskim listom sledečo izjavo o položaju zdravnikov v Rusiji:

Sovjeti so sicer zopet dovolili že ukinjeno zasebno zdravniško prakso, a jo smatrajo za trgovino. Vsak zdravnik mora imeti uradno dovoljenje in plačati davke. Zdravniki za boleznino nosa, ušes in grla so obdavčeni posebej. Ti zdravniki plačajo trikrat večjo dohodnino kakor ostali njihovi tovariši, ki zdravijo kar nanese slučaj. Zdravniki v državi uslužbenec dobivajo zelo majhno plačo: profesor in ravnatelj klinike ima 6 do 7 červoncev mesečno, asistenti pa 7 do 9 červoncev (1 červонец okoli 400 Din). To ne zadostuje niti za obleko, da ne govorimo o drugih potrebščinah. Radi tega si iščejo vsi zdravniki, zasebni in državni, še postranski zaslužek v številnih uradih komisariata narodnega zdravja. Vsi pa nimajo sreče, ker je zdaj v Moskvi do dva in pol tisoč brezposelnih medicincev. Dobro zaslužijo samo nekateri starejši moči. Občinstvo ne zaupa novim zdravnikom, ki so dovršili študije med vojno in revolucijo. Sedanji proletarski medicinci so zelo pridni, toda slabo uspevajo, ker je njih naobrazba ne popolna. »Čiščenje« visokih šol, ki je odstranilo z zavodov vse »neproletarske dijak«, je vzelo profesorjem najboljše učence. Čez deset let bo Rusija malone brez znanstvenega naraščaja.

Doba nalezljivih bolezi je minula. Mošta skrbijo za klinike in bolnice sama in ponekod vlada vzoren red. Večina pa niso bolnice v stanju popraviti. Šode iz let meščanske vojne. Plina ni. Zdravniki so se našli, moštvo tudi in tako petrolejke ali špirit. Ruski zdravniki ne zanimajo za politiko kakor poprej. Med njimi je zelo malo komunistov. Znanstveno delovanje ruskih učenjakov ne zaostaja za mirnim časom kljub težkim razmeram. To priznavajo tudi zapadne evropske avtoritete.

Sovjetska vlada se je pričela brigati za ljudsko zdravje bolj nego prej. Spolno zlorabljenje nedolžnih se kaznuje z dolgoletno ječo. Sifilitični bolniki, ki okužijo druge osebe, dobe tri leta samotnega zapora. Odpravljani so pla in prepovedano, potreben pa je pristanelek uradnega zdravnika. Leta 1923. ni presegalo število teh operacij 100 do 150, leta 1922. pa je naraslo na 792. Zdravnik, ki je zakrivil smrt operiranke, se kaznuje s petimi leti ječe.

Razlike med zakonskimi in nezakonskimi otroci ni več. Vzpostavljena je tudi svet za pobijanje prostitucije. Zapečljavanje je kaznivo, policijska kontrola pa je odpravljena.

Milijonar Castiglioni

Dunajski milijonar Kamil Castiglioni, katerega bančna afera je zadnje dni dvignila toliko prahu, je bil rojen v Trstu. Njegov oče je bil rabin. Pred vojno in med vojno se je pečal s špekulacijami v manjšem obsegu. Ko je izbruhnil prevrat, je bil skromen agent v avtomobilskih izdelkih, predvsem z obroči iz gumija. Ko je prišla konjunktura v poln pama, je na počila za Castiglionijska zlata doba. Osmosvojil se je, kupil tovarno za gumijaste izdelke, ustanovil tvornico za avtomobile ter začel izdelovati avtomobile in motocikle. Produciral je kar na debelo. Delal je hitro ter se je oziral na kvaliteto manj, kakor na kvantiteto izdelkov. Kmalu se je pokazalo, da je mož izvrstno uganil psihološki proces razvrednotenja denarja. Za to je kmalu postal v Avstriji

isto, kar je že bil v Nemčiji Stinnes. Nagomilil si je različen material, plačeval zanj najvišje cene in čez par mesecev ga je prodal za dva- in trikratnim dobičkom. Z denarjem je delal zelo lahkomiškom. Krog njegove industrije je bil in bolj širil. V tem ga je dobro podprlo tudi italijansko državljanstvo, katerega je dobil po določilih senžermenske mirovne pogodbe. Takoj je prevzel še zastopstvo in vodstvo italijanske avtomobilske tvrdke Fiat na Dunaju. Naposled je razširil svoje kapitalistično področje na različna podjetja, angažiral se je pri Skodovi tovarni, pri papirni in drugi industriji ter je sčasoma postal najmočnejši finančnik v Avstriji.

Kmalu je njegova ekspanzija prekoračila avstrijske meje ter se razširila na Italijo, Jugoslavijo, Češkoslovaško, Rumunijo in Madžarsko. Mož je kupoval in ustanavljal tvornice, trgovine, posestva, nepremičnine, gozdove in podobno. Nad vse spretno je delal z valutami, jih pretihoval, trgoval z njimi in se skušal okoristiti, kar se mu je skoro vedno posrečilo. Naposled je postal več ali manj gospodar Depozitne banke, iz katere pa so ga pozneje nasprotniki izrinili. In tako je prišlo do bančnega poloma in do Castiglioničevega poba ter do finančne senzacije, nad katero se oškodovani Dunaj zgraža, v inozemstvu mudeči se Castiglioni pa veseli in raduje. Njegove žrtve so zelo številne, on sam pa je svoje premoženje prenesel na varno ter tako rešil sebe, druge pa ostavil v pomanjkanju, bedi in nesreči.

Franc Jožef in njegova mati

(Iz tajnega habsburškega arhiva.)

Predno je Franc Jožef I. in Zadnji postal cesar, je bil pod vodstvom svoje energične matere nadvojvodinje Sofije. Ko smo pisali o vzgoji mladega cesarjeviča, smo poudarili, da so bili cesarjevi vzgojitelji Bombelles, Corinini in drugi pravzaprav samo uradniki njegove matere. Nadvojvodinja Sofija je vodila vzgojo svojega sina sama in ga ni rada zaupala drugim rokam. Imela pa je tudi sama jako težavno stališče med Habsburžani tiste dobe. Po smrti cesarja Franca so vladali na habsburškem prestolu sami senilni stari. Cesar Franc je izročil vladno svojemu sinu Ferdinandu in svojemu najmlajšemu moškemu potomcu nadvojvodi Ludviku. Poleg teh dveh sta se mešala v vladarske posle še prestolonaslednik Franc Karel in diplomat Metternich. Franc Karel je bil šibak in nepomemben mož. Že se je zdelo, da bo barto Habsburžanov odnesla nesposobnost in starostna onemoglost, ko je posegla vmes nadvojvodinja Sofija, energična in mlada žena, ki je bila že v letih pred revolucijo priznana kot najenergичnejša članica vseh tedaj živčih članov habsburške dinastije. Ta ženska se je torej pečala s politiko in je politiki na ljubo celo opustila priložnost, da bi sama postala cesarica. Pri tem je seveda hotela v prvi vrsti odriniti od prestola svojega očeta Franca Karla. Nadvojvodinja je bila čuvstveno močno razgibana ženska z močnimi strastmi. Dostikrat je radi tega zagrešila napake, toda vse napake so samo posledice njene strastne nature, kateri ni mogla nikoli odoleti ter so ji je iz tega vzroka dosledno vklanjala.

Ta žena je torej bila mati cesarja Franca Jožefa. Poznejši cesar je imel pred njo nepopisen respekt. Vselej, kadar govoril o svoji materi, govoril na poseben način. »Tako ukazuje moja mati«, ali pa »tako se glasi moje matere ukaz«, — s temi besedami se Franc Jožef vedno sklicuje na nadvojvodinjo Sofijo. V takih pismih se zdi, da iz njih ne govori cesar, temveč mo-

kra cunja, katero je nadvojvodinja Sofija popolnoma ovila okoli svojega prsta.

Nad vse interesantno je pismo, katerega je pisala nadvojvodinja Sofija maršalu Radeckemu, ko je poslala svojega sina na bojišče proti Italiji. Franc Jožef se je pojavil med vrstami avstro-ogrskih armade v činu polkovnika in je prinesel s seboj sledeče pismo:

»Spoštovani gospod feldmaršal! Svoje najdražje, moje srčno kri, izročam Vašim zvestim rokam! Vodite mojega otroka na Vašem polju kolikor mogoče dobro in častno. Bodite mu dober oče, on je tega vreden, saj se je že v svojih mladih letih z velikim navdušenjem posvetil vojaškemu poklicu. Vendarle naj Vas ne ovira njegov sedanjí položaj. Postopajte z njim, kakor se Vam zdi potrebno in koristno ter ga po možnosti izročite tudi feldmaršalljantnu grofu Wrateslavu. Moj sin Vam bo sam povedal, kako sem ponosna na Vas, na Vašo osebnost in na dejanja Vaših čet. Stejem si v čast, da ste našli. Te besede niso nobene prazne fraze. Bog z Vami, gospod feldmaršal, Bog blagoslovi Vaš pogum in vztrajnost Vaših čet. To je moja srčna želja in moja molitev. — Sofija, nadvojvodinja avstrijska.»

Ko je Sofija umrla, je Franc Jožef nelahko prebeležil ta udarec. Čutil je pač, da je zgrbil najmočnejšo oporo, ki mu je pomagala na površje, na prestol avstrijskega cesarstva.

Taktika napadalcev v Berlinu

Pred berlinskim sodiščem je bil te dni obsojen na pet let težke ječe bivši kralj Roskopf, ki je že ponovno sedel v zaporu. Zagovarjati se je moral radi napada na neko damo, kateri je ukradel različne vrednostne predmete, v skupni vrednosti 20.000 zlatih mark.

Roskopf se je seznanil s svojo žrtvijo v neki trgovini, kjer je dama nakupovala hišne potrebščine. Ponudil se ji je za spremljevalca ter se ji je predstavil za barona von Reinecke. Hotel jo je na vsak način spremljati ter ji je ponujal razne vrstne usluge. Dama ga je sprva odklonila, naposled pa je pustolovec vendarle doznal po ovinkih za njeno ime in za številko njenega telefona.

To mu je zadoščalo, da je damo kmalu srečal. Drugič je že znal stvar spretno napeljati na pravi tir. Dama je postala napram »baronu« zaupljiva ter se je celo odzvala njegovemu vabilu na skupni poset predstave v gledališču. Pustolovec je najel posebno ložo in po predstavi je predlagal odhod v bar. Dama je povabilo sprejela. Kmalu pa je videla, da ni ravna la prav. Ko je namreč njen spremljevalec stopil skozi izhod gledališča na prosto, je ugledal nekega znanca, s katerim sta se navdušeno pozdravila. Roskopf je predstavil dami gospoda za svojega prijatelja iz inozemstva. V bar so šli nato vsi trije skupaj. Roskopf je naročil liker, katerega pa je dama samo pokusila. Po prvem požirku jo je namreč tako zapeklo v ustih, da se ji ni ljubilo izpiti ostanka v čaši. Bala se je, da bi ji pijača ostala v glavi. Zle posledice so se kmalu pokazale. Trojica je odšla iz bara in komaj je prišla na ulico, že je popadla dama slabost. Kaj se je zgodilo pozneje, ni vedela povedati.

Naslednjega dne zjutraj se je gospa nenadoma znašla na reševalni postaji. Na vprašanje kako je prišla tja, so ji povedali zdravniki in strežaji, da se ima le golemu naključju zahvaliti za svojo rešitev. Očividno jo je nekdo omamil s opojno pijačo. Na resnično postajo so jo prinesli iz neke penzije. V tej penziji je že na dan kritičnega dogodka neki mož najel sobo z dvema posteljami. Zvečer sta prišla tja dva moška z damo, ponči-

pa sta odšla ne da bi komu povedala kam. Ker sta odprla hišna vrata s silo, se je lastnica penzije zbudila in ko je hitela v sobo, katero sta moška pravkar zapustila, je našla v njej v nezavešči ležečo damo, katere ni poznala. Ležala je na divanu napol slečena. Nakit in drago kožuhovino sta moška odnesla.

Dogodek je bil naznanjen policijskim oblastem in te so začele poizvedovati za baronom von Reinecke. Kmalu so prišle na sled, da se je pod tem imenom pojavil krojač Roskopf, ki je policiji prav

dobro znan. Napadalec in njegov tovariš sta v baru in pozneje doma damo opila z nekim posebnim strupom ter jo nato okradla in da je ni našla lastnica penzije, bi jo bila tudi pripravila ob življenje.

× Prenos Jauresovih smrtnih ostan kov v Pantheon. Glasom poročil pariških listov se prenesejo kosti znamenitega francoskega socialističnega voditelja Jeana Jauresa letos na dan 23. novembra v pariški Pantheon, kjer bodo položene k večnemu počitku.

Ženski svet

Rožena očala in ženske

Nihče ne more oporekati, da se je tip žene, posebno v poslednjih 10 letih zelo spremenil. Duševni kakor telesni tip! Kar se tiče duševne spremembe, je to bolj predmet psihologičnega, morda tudi psihopatološkega razmotrivanja, zunanja izprememba pa je kulturnohistoričnega pomena.

Ženske z očali so bile ves čas le objekt za karikature. Hudočno taščo ter strogo nadzorovalno damo v penziona- tu so vedno slikali z velikimi očali, skozi katere je sijal strogi, karajoči pogled. Tudi učene ženske so dobile vedno ščipalnik ali očala. Toda katera mlada dama je hotela nositi očala, čeprav bi bile za oči še tako potrebne?

Tu je enkrat pomagala — moda ter s tem mnogo koristila. Lornjoni so izginili, bili so sicer elegantni in so se jih posluževalo lahko tudi lepe ženske bili pa so le za kratkovidne, ki rabijo povečevalno steklo za daljavo, ne pa tudi za čitanje. Ludi držanje lornjona je bilo za narsikatero preutrudljivo.

Tu je zmaga potreba, k znagi pa je pripomogla — moda, ki je uvedla — okrogla očala z roženim robom. Ženske so se jih že privdale in jih nosijo brez prikritega strahu, da bi utegnile izgledati karikature. Tip ženske se je v tem toliko izpremenil, da jim očala ravno tako pristojajo kot moškim. Duševno delo, ki daje obrazu inteligenčen izraz, je ustvarilo žensko lice, da tudi z očali ne izgleda neharmonično, še manj grdo ali smešno. Pri tem ne smemo pozabiti, da kažejo ljudje s slabim vidom napet, bojazljiv, nesiguren izraz na obrazu, kar pa preprečuje očala, ki regulirajo in zboljšajo vid.

Interesantno je, da ne vemo, kdaj, kje in kako so iznašli očala. Italija si lasti to čast zase. Kakor pripoveduje Plinij, je cesar Nero opazoval gladiatorske igre skozi konkaven smaragd. Vsekakor so bila očala v 13. stoletju v Italiji že znana. Nekateri pripisujejo njihov izum tudi Kitajcem. Saj vidimo kitajskega mandarina redno naslikanega z očali.

Vsa dolga stoletja so bili naočniki atribut moških. Dajali so jim učen, strog, imponujoč, včasih pa tudi smešen izraz. Ker pa so delali človeka »starejšega«, so nečimurni moški nosili ščipalnice in monokle, ženske pa lornjone. Prišla pa so v modo rožena očala. Veslika, okrogla, rožena očala, ki so si jih sicer nadevali komiki, kadar so oponašali starega »solmaštra«, komično starko ali jezikavo taščo. Mladina, ki nikakor noče izgledati stara in komična, pa je vseeno dala prednost tem očalom. Spoznala je praktično in higijenično vrednost velikega okroglega stekla in uvidela, da tudi z roženim robom ne učinkujejo neestetično.

Ženske, ki duševno mnogo delajo, niso dolgo odlašale, pa so jih tudi one prišle nositi. Napravile so iz potrebe — modo. Študij, ki ga je rabila deklica za svoje znanje, jo je poplačal s slabim vidom. Lornjon pa je bil le luksuzni pripomoček. Sedanja mlada dama pa vidi, da so rožena očala koristna, praktična, zato tudi nekaj vredna. Vidi tudi, da lepo pristojajo, posebno če se barva roženega roba pikantno razlikuje od oči in las. Tako nosijo blondinke s plavimi očmi temno obrobljena očala, brinetke pa svetlo obrobljena.

Ce hočemo radi oblek in kar spada še poleg, sklepati na časovni karakter, potem so prinesla tudi očala svoj delež v novi ženski svet.

Politične pravice ženstva v Ameriki in Evropi

Prevrti in revolucije po svetovni vojni so prinesli mnogo izprememb v gospodarsko, socialno in politično življenje. Dasi si je ženstvo priborilo po svetovni vojni mnogo svoboščin zlasti političnih, je vendar res, da so baš najkulturnejše države bile v tem pogledu najbolj nazadnjaške. Pogled v preteklost nam nudi jasno sliko o borbah in zmagah ženstva na političnem in socialnem polju v Ameriki in v Evropi.

Nova Zelandija je prva dežela, ki je že leta 1893. priznala ženskam aktivno, l. 1919. pa tudi pasivno volilno pravico. Tudi užitvajo matere in deca v tej deželi tako izvrstno zaščito zakonov, da je umrljivost otrok v Novi Zelandiji minimalna. Ženstvo je tudi sprejelo zakon, ki določa 2letno ječo za one matere, ki bi pripustile ali navajale devojke k nemoralnemu življenju.

V Zedinjenih državah imajo ženske splošno volilno pravico od leta 1920. dalje, a mnoge države so že poprej priznale ženstvu vse politične pravice. Glede izbiranja poklicov pa ima nedvomno največ svoboščin ameriško ženstvo. Po statističnih podatkih iz leta 1920. živi v Ameriki 7219 zdravnic, 1738 odvetcin in sodnic, 1117 arhitektin, 47 ženskih inženjerjev in 1787 svečenic.

Kanada je leta 1918. dovolila svojim ženskam sicer nekoliko omejeno volilno pravico, a zakon l. 1920. jim je priznal splošno volilno pravico. Žene v Kanadi so dosegle tudi najvišja politična mesta. V vladi imajo dva ženska ministra, enega s portfeljem in enega brez portfelja. Ta je dolžna zastopati pri vladi interese celokupnega ženstva.

V Evropi so ženskam priznale volilno pravico najprej severne države. Na Finskem imajo žene volilno pravico od leta 1906., na Norveškem pa splošno volilno pravico od leta 1919. dalje. Političnemu vplivu ženstva se mora zahvaliti Norveška, da ima na svetu najboljši zakon o zaščiti nezakonskih otrok.

Na Danskem so ženske dobile volilno pravico leta 1915., v Islandiji pa že leta 1902. Na Holandskem so žene dobile najprej pasivno, leta 1919. pa tudi aktivno volilno pravico. V Angliji imajo ženske volilno pravico od leta 1919., a vendar ne brez vsake omejitve. Tudi v sovjetski Rusiji uživajo ženske velike politične pravice. Baš te dni je sovjetska vlada imenovala za svojega poslanika v Teheranu gospo Kolontajeva, ki je prvi ženski poslanik v zgodovini diplomacije. Na Luksemburških so dobile ženske volilno pravico, ne da bi jo zahtevale. Njih politični program pa vsebuje za enkrat sledeče predloge: boj proti alkoholizmu, zaščito nezakonskih otrok, boj proti prostituciji in spolnim boleznim.

Baš v zadnjem času poročajo tudi iz Madrida, da je vojaški direktorij priznal ženam, ki so zakonske matere, volilno pravico. Zakonske matere, ki so dovršile 23. leto svoje starosti bodo imele aktivno in pasivno volilno pravico. Tako vidimo, da igra ženstvo v mnogih državah gotovo vlogo tudi v političnem življenju.

B. Borko:

General Glad

Dolgotrajna suša je izžela polja ob Muri. Od jutra do večera je sesala zemljo in pohotno odjedala bilkam soke tihega, srečnega življenja. Od jutra do večera se je paril na pekočem solncu Lebring, mesto barak. Potilo se je vse, kar je bilo zoprnega, napolnila ga je trohnečega v tem gredem kosu z deskami obitega sveta. Ves dan je smrdele po katanu, naftalinu in človeškemu potu. V razpokanih barakah so se gnetli ljudje, vsi naveličani smradu, vročine in samih misli, katere so se plazile v utrjenih glavah kakor kače po kamenitem bregu. Pod umazanimi cunjami prestreljene in kdo ve kolikokrat s krvjo oskropljene obleke, v katero so oblačili jadne črnovojnice, invalide, bebe, simulantne in s pečatom sumnje zaznamovane inteligente, se je parila izžeta in nesnažna človeška koža. Zdelo se je, da se je skozi njo paril tudi sestranski drob, ki je krulil od poželenja po točni hrani ali je bil izprizen od jedače, ki so jo vojaški kuharji trikrat na dan nalivali v pločevinaste skledice. Vse mesto barak, ki se je leno in čudno kot ogromen saurij raztegnilo z debelimi šapami čez polje, ki bi imelo zeleneti in roditi ljudem kruha, je bilo zopern madež; od njega so bila umazana tele-

Prvi poveljnik nad Lebringom je bil tiste mesece general Glad. Oč jutra do večera je hodil pred nami: trd, mogočen in neizprosni. Bil je najdemo-kratičnejši avstrijski častnik, ki mu je bilo tesno in neprijetno v oficirskih jedilnicah, zato se jih je od daleč izogibal. Zmirom se je mudil v naših barakah, se podil z nami, vohal naš smrad in se krnil z našimi porejaji. Zjutraj, opoldne in zvečer, ko je prišlo iz barak desetisoče nas brezpomembnih, nadležnih števk v registru k. u. k. Lagerkommando, je stal general Glad pred nami. Jasno smo videli njegovo visoko, orjaško postavbo, oblečeno od glave do pet v belo obleko, tako belo, da se je v najhujši opoldanski vročini zdelo prozorna ko zrak. Tudi njegov obraz je bil nalk novopobeljeni steni: le oči so bleščale črno, globoko in zagonetno kot smrekov gozd za barakami. General Glad je stal cele ure pred množicami, ki so se trle v vojaško razvrščenih vrstah okoli taboriških kuhinj. Videli je v sleherni skledici, kamor se je iz zajemalke bratov kuharjev, pocedilo nekaj slane vode, suhega sočivja, detelje ali oparjenih kopriv. Tako je bilo od dne do dne, in nič ni hotelo odnehati: ne zgoča povodenj nad barakami, ne strogo poveljstvo slavnega in strumnega častnika, kralja rjavih barak — generala Gladu.

Vsi smo mu bili pokorni, zakaj slu-

tili smo, da je mogočen gospod, ki bo odločeval ob uri, katero smo čakali, o usodi cesarstva. Imel pa je general Glad svoje ljubljence in njih so odlašali vsak dan na preprostih nosilkah v posebno barako. Ta baraka je stala blizu ograje; ne daleč od nje je že šumel gozd, ki je še hranil v svojih mahovitih tleh in v zajetnih debelih obliho vlage in življenskih sokov. Lepo bi bilo v tej baraki izvoljenecem generala Gladu. Lepo bi jih gostili vse po vrsti z vonjem žita in krompirja, ki sta rasla tako prosto in veselo, kot v domačem kraju. Še lepše bi jim šumel črni gozd, ki je znal toliko povedati o svobodi, o širokih prostorih, kjer ni nesnažnih človeških teles in pločevinastih skledic s suhim soljem. Toda baraka je bila resna in hladna. Pogosto so jo katanirali in škropili z lizolom. V tej baraki so ležali ljubljenci generala Gladu predpisani čas in v predpisani pozi: roke križem, oči zaprte, usta negibna. Tako je ukazoval general Glad. Potlej so jih odnesli iz mesta barak in jih zakopal na njivi, ki ni spadala pod generalovo oblast. Tam so želeli škropiti in podpedikale prepelice. Tam je rasel kruh.

Blizu naše barake je bival velik, zajeten mož atletskih pleč in živalsko neumnega obličja. Vzbujal je pozornost s širokimi usti, ki so kazale nenavadno požrečnost: pod očlato lo-

banjo čepče majhne oči so neprestano iskale hrane. Imel je silne pesti kot Meunierjevi orači in čudne kretanje, ki so spominjale na atavizem kdo ve kakih prednikov. Brskal je po pesku kot kura in iskal ogorkov od smolk: dan za dnem je stikal za kuhinjo, kjer je ležala kopa kosti. Bil je c. kr. pešec z vsemi možnostmi in ne-možnostmi vojščaka: zdelo se je, da se ni mogel povzpeti do puške in se je ves čas ukvarjal z metlo in lopato. Vsa opoldan je prihajal v našo barako, kjer smo mu nasuli obilo suhega sočivja in podobnih jedač iz taboriške kuhinje. Čez četr ure je prišel zopet. Njegova oblast je bila nenasična, zato ga je kmalu opazil general Glad. Toda močno telo se ni vklonilo. Izvedeli smo, da je bil božjaston, pa ga kljub temu ni zlonilo. Očividno je bil stalna številka v registru k. u. k. Lagerkommando.

V pisarno našega taboriškega okraj je večkrat prihajal neki rezervni stotnik. Bil je majhen, trebušast gospod. Češče je pripeljal s sabo mlado, bujno gospo. Ta je vodila s sabo močnega psa. Čudno je bilo videti pred barakami gospo s psom. V taborišču ni bilo žensk, zato je stotnikova gospa vzbujala nenavadno senzacijo. Kdo ve, kake misli so vzbujile v izžetih, omamljenih glavah. Toda gospa je prihajala in odhajala z gesto prezira. Na ona ne njen pes nista spadala

pod oblast generala Gladu. Njena bela postava je bila za nas vtlesenje čudnih hrepenenj in neznanih ali že zdavnaj pozabljenih slasti.

Opazili smo, da je imel naš tovariš iz sosedne barake čudno mrzno do psa, kateri je običajno stal tik gospe. Ko je bil pes v bližini, je nemirno cepetal z nogami in murmal, ali pa se je idijotsko režal v kosmati obraz. Nekega dne smo videli prizor, ki nas je silno razburil.

Stotnikova gospa je bila tisti hip v pisarni in je nes prosto tekal pred pisarniško barako, ki je stala blizu kuhinje. Bebec je pravkar brskal med kostmi, kamor je bilo padlo iz kuhinje nekaj svežih. Videli smo, da ga je morilo silno poželenje po jedi. Čez nekaj minut je pricapljal tudi pes in se bolj iz navade kot iz potrebe zakadil v kosti. Tedaj se je človek vzravnal in je divje premeril psa. Oči so mu vzplatu-tele v nebrzdanem ogorčenju. Pesti so se stisnile. Čakali smo, da udarijo. V človeku je vzbujala vsa kri. Kdo ve, kaj so tisti čas asociirali njegovi oostali možgani. V kako posebenje se je pretvoril oficirski pes! Menili smo, da bo človekov pogled preplasil žival. Toda pes je bil možan in razvijen. Zarežal se je nad človekom in skočil proti njemu. Se en hip sta si stala nasproti. Atavistični pračlovek z močnimi udi in živalsko požrečnostjo in rejeni gosposki pes, ki je mokril

Gospodarstvo

Donesek k avtonomiji davčnih komisij

V članku, ki smo ga objavili s tem naslovom v številki z dne 28. septembra tega leta, smo trdili, da se je finančna uprava poslužila v najizdatnejši meri sredstva, ki ga ji daje na razpolago pravica, imenovati polovico članov. Iz ofcijelnih podatkov, ki nam jih je priobčil fin. delegat g. dr. Šavnik, izhaja, da je v 22 cenilnih komisijah, ki poslujejo v Sloveniji, od 81 imenovanih članov samo 18 državnih uradnikov, dočim je število imenovanih članov-namestnikov razmeroma še manjše in znaša samo 13 od 81, kar lojalno ugotavljamo.

Naša industrija in reparacije

II.

Trgovska in industrijska zbornica v Beogradu je v svrhu pravične rešitve odškodninskega vprašanja zahtevala od vlade, da določi gotov kontingent za leto 1924, za industrijo, da bi mogla le ta vsaj za to leto vedeti, s čim ima računati. Ministrski svet je bil določil znesek 12 milijonov zlatih mark za industrijo. Toda vmes je prišla odgoditev dobav iz Nemčije, vendar česar tudi industrija ni imela nobenega dobička od vladihne dovoljenja.

Sedaj je nastopil trenutek, ko se pogreške lahko popravijo. Vsaj sedaj je treba določiti program in dovoliti, da se na račun reparacij vrše najprej nabavke oškodovanih zasedbnikov in da se nabavljajo prvotno stroji in orodje za proizvodnjo. Ostale potrebščine naj bi se krile šele potem, ko bosta industrija in obrt pokriti. Država ne sme naročevati celih mostov in železnih konstrukcij do zadnje vijaka samo v Nemčiji, ker ima tudi naša kraljevina tvornice za železne konstrukcije in ladjedelnice. Vse ladje se vendar ne smejo naročiti v Nemčiji.

Nameste takega programa, ki bi dovolil gospodarsko povzdigo države, izgleda, da pripravljata vlada nekaj drugega.

Uprava vojne škode namerava zahtevati od industrije, ki so izvršili nabavke v celoti dovoljenejše limit kontingenta, da povrnejo polovico v gotovini. Absurdno je, zahtevati od ljudi, ki imajo pravico, da se oškodujejo v celoti, naj vračajo v gotovini sedaj, v hudi krizi. Obstaja tudi sklep ministrskega sveta od 8. julija leta 1923, ki dovoljuje trgovcem in industriji, da naročajo na račun reparacij v celotnem znesku svojih razsod. Ta sklep velja še vedno in je zelo umesten, ker dovoljuje vsaj do gotove mere domači industriji, da se popravi. Nikakor ne gre, da se ta sklep krši.

Drugo nič manj važno vprašanje, ki se sedaj rešava, ni vprašanje razmerja zlate marke do dinarja, v kolikor se tiče poravnave nabavk na račun vojne odškodnine. To razmerje je značilo doslej 1 : 9. Stavljeni so predlogi, naj bi se to razmerje povišalo na škodo dinarja, posebno za osebe, ki so nabavile material v celoti. Drugi predlog je, da se razmerje 1 : 9 proglasi za začasno in da se kasneje poveča.

Tudi to se ne bi smelo dovoliti. Povsod mora biti stabilnost. Industrija mora, predno naroči v Nemčiji velike stroje, vedeti, koliko ga bodo stali v dinarjih. Ako bo izpostavljen kasnejšim povišanjem, se bo pač težko odločil, da se nabavi blaga na račun reparacij v Nemčiji.

Nekaj več paznje je treba torej posvetiti zasebnim oškodovancem, največ pa domači industriji. V naši kraljevini je danes žal nad 200.000 brezposelnih delavcev. Vzrok tiči v pomanjkanju zdrave industrijske politike pri nas. Tudi slaba reparacijska politika je mnogo vplivala na

nad kostmi, katere si je lastil človek. Trenutek nato je človek prijel psa in ga vržal na tla, pokleknil nanj ter ga zadavil z večimi kretnjami, ki so kazale, da je ta človek hotel daviti človeka. Obraz se mu je zarezal v mirni slasti dovršenega maščevanja. In kakor da ni bilo ničesar, se je mož odzibal v barako.

Tedaj je prišla gospa s stotnikom in je nastal velik hrup. Korporali so hoteli zvezati človeka, ker je stotnik ukazal, naj spravijo psa v zapor. Toda ta pes se je zvijal v božjasti. Videli smo ga v baraki: ležal je na slamnjaci in se premetaval po gnili slamni. Telo, ki bi lahko podpiralo bišni ogel, je nemočno drgetalo v krčih. Bele pene so silile človeku skozi poželjivo raztegnjena usta. Stotnik je jezno odšel iz barake in še enkrat zaukazal, naj zapro psa, ko ga mine božjast.

In človeka so res zapirli v posebno barako. Bogsgigavdi, čemu je moral rejeni oficirski pes postati usoda njegovega življenja. Zakaj drugo jutro so našli človeka obešenega v zaslonu zaporu. Tako so tudi tega prenesli v črno barako generala Gladu. Odležal je predpisani čas in v predpisani pozirke križem, oči zaprte, usta negibna. Potlej so ga položili v usmiljeno zemljo, človekovo mater. Na dvorišču pred barakami je ostala nekaka praznina. Poletno solnce je vsevidljeno žgalo rumeni pesek in barake so se parile od jutra do večera. Poveljeval je beli general Glad.

sedanjo krizo v industriji. Povračilo polovice nabavk v gotovini in povišanje razmerja tečajja marke do dinarja za izplačilo naročil nikakor ne služita za dokaz, da je v reperacijski politiki krenilo na boljše.

Soja ali ameriški fižol

Letos spomlad se je pisalo v »Jutru« o važnosti fižola »soje«. Zastopnik anonimne pisarne »Aloma Company« g. Toman je dobil originalno seme iz Amerike in ga priporočal za poizkusno saditev. Tudi državna kmetijska šola na Grmu jo je dobila in jo nasadila na vrtu na prostoru 20-kvadratnih metrov.

Seme je lepo izkalilo, napravilo listje in bujno rastlo. Ko so bile rastline pol metra visoke, smo pričakovali, kdaj začne cveteti. Čakali smo, da je vsa vzrasla meter visoko. Navzlic temu pa ni nastavila rastlina nobenih cvetov. To je znamenje, da mora ta vrsta imeti večjo toploto in da naši kraji, posebno pa letošnje hladno poletje ni za to vrsto prikladno.

Ta vrsta pa bi bila izborna krmna rastlina, ker naredi veliko listnate in sočnate, na beljakovinah bogate krme in jo živina rada je. Tudi za ensilazo in zeleno gnojenje bi bila zelo prikladna. Iz lastne prakse poznamo sojo že dolgo in jo na Češkem močno sejejo, poglavitno za zeleno krmo; pustijo jo tudi dozoreti in naredi dovolj semena. Ravno v zadnji številki »Venkova« agrarnega dnevnika v Pragi, sem bral članek, kjer se priporoča delati nadaljne poizkuse z sojo, ki ima v živinoreji in tudi v prehranjevalni politiki veliko bodočnost.

Bilo bi dobro, da tudi drugi gospodarji sporečijo svoje izkušnje.

Fr. Malašček, Grm.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza. Pšenica baška (17 vagonov) 355 — 360, sremška (2 vag.) 345, sremška stara 375, koruza baška v štokih (8 vag.) 105 — 107,50, sremška v štokih 105 — 110, fižol beli baški, par. Gruž (5 vag.) 520, moka »0«, kombinirana (2 vag.) 535, »0s« (1 vag.) 530, »0ss« 550. Tendence neizpremenjena.

Seno na mariborskem trgu. Kmetije vozijo vedno manj sena v Maribor in le taki ga pripeljejo, ki potrebujejo nujno denar in ki ga morajo prodajati ceneje. Dne 1. oktobra so pripeljali samo 3 vozove sena v Maribor in so ga težko prodali, čeravno so ga prodajali po 50 do 55 Din za 100 kg.

Celjski trg dne 1. oktobra. Govedina 24 — 25, na trgu 23 — 25; teletina I. 25 do 30, II. 25; svinjina, prašičje meso 33 do 35, slanina I. 37 — 38, II. 34, mast do 41, ameriška 34, prekajeno meso 40 — 45. Mleko 3,50 — 4; maslo sirovo 56, čajno 72 — 88; jajca 2; kruh (za kg), beli 7,20, črni 6,20. Sadje: hruške 5 — 8, kostanj 3 — 4, orehi 10. Specijirsko blago: kava, Portorico 76, Santos 52 do 56, Rio 48; sladkor, kristal 16, v kockah 18; riž I. 12 — 15, II. 9,50 — 10; namizno olje 28, bučno 32; testenina I. 12 do 18, II. 11; milo 18 — 22; moka »00« in »0« 6,40, »2« 6, »4« 5,60, koruzna moka 4. Zito: pšenica 350 — 390, rž 325 do 350, ječmen 300 — 400, oves 300 — 340; fižol 500 — 700; krompir 1,50. Kurivo: premog, črni 48, ružjavi 25. Kub. meter trdih drv 160, mehkih 120.

S HMELJSKEGA TRŽIŠČA.

Zatec, 30. septembra. Cene rastejo od 2500 do 2900 Kš za 50 kg. Zelo čvrsto.

Zatec, 1. oktobra. Tri dni silno dviganje. Danes so cene od 2800 do 3050 Kš za 50 kg.

Gospodarsko posvetovanje. Na poziv kmetijskega ministra priredi Kmetijska družba za Slovenijo v soboto 4. oktobra v dvorani ljubljanske univerze gospodarsko posvetovanje, na katerem se bo razpravljalo o najnujnejših kmetijskih vprašanjih. Na to zborovanje so povabljeni razni kmetijski strokovnjaki in zastopniki kmetovalcev iz cele Slovenije. Obravnavale se bodo predvsem sledeče kmetijske panoge, o katerih bodo najprej poročali strokovnjaki: živinoreja, in sicer vprašanje plemenske živine, (pot. učitelj za živinorejo Martin Zupanc) in organizacija pospeševanja živinoreje (strokovni uradnik A. Krištof); mlekarstvo (mlekarški inštruktor A. Pevec), konjereja (vet. nadzornik F. Černe); gnojenje in umetna gnojila (inž. R. Lah); semenogojstvo in rastlinogojstvo (inž. F. Mikuž); travništvo in pridelovanje krme (ravnatelj kem. preizkuševališča inž. J. Turk); rastlinski škodljivci (kmetijski svetnik F. Trampuž); kmetijski pouk (kmet. svetnik V. Rohman).

Povišanje ajizja. Finančni minister je odredil da se danes z 2. oktobrom poviša ajizjo še za 100 odstotkov. Tako znaša sedaj ajizjo 1000 odst., tako da bo osnovna carina povišana 11 krat, in znaša sedaj razmerje 1 : 11. (doslej 1 : 10).

Oprostitev trgovskih zbornic od poštnine. Po prejšnjih zakonih so oproščene trgovske zbornice v prečanskih krajih plačevanja poštnine. Beograjska in skopljanska zbornica sta se v tej stvari obrnili na pošto ministrstvo in prosili, da se tudi oprostita vseh stroškov. Ministrstvo jima pa je odgovorilo, da za to ni zakonite podlage. Ti dve zbornici sta sedaj sklenili skupaj prositi finančno mini-

strstvo, ntj bi se v novi finančni zakon vnesla določba, po kateri bi bili oproščeni izredno visoke poštnine, kar bi bilo za razmere teh zbornic in v interesu splošnega gospodarstva zelo važno.

Sladkorni kartel na vidiku. Kakor poročajo iz Osijeka, delajo vodstva sladkornih tvornic živahno na tem, da se obnovi sladkorni kartel s centralo v Beogradu. Vse tovarne so pripravljene stopiti v kartel, edino osiješka tvornica noče tega storiti. Udeležitev kartela bi omogočila tvornicam povišanje cen sladkorja. Na ta način bi prenehala tudi konkurenca, med posrednimi tvornicami, in tvornice ne bi imele, ktkor to one trdijo, znatnih izgub kot doslej. — Za trgovce na drobno je poslala te dni tvornica v Val. Bečkereku štiri vagonne sladkorja ona v Vrhu pa dva, a sladkor pride v par dneh v Osjek. Trgovci na drobno delajo z vsemi silami na to, da si zagotovijo čim večje množine sladkorja po povoljnih cenah, kar morejo konzumenti le z veseljem vzeti na znanje.

Izreden sestanek vovodinskih tvorničarjev. Lastniki tovarn v Vojvodini prirede 5. t. m. izreden sestanek, na katerem bodo razpravljali o nedostatkih, ki sedaj silno ovirajo trgovino in industrijo. Na sestanek bo izvoljena deputacija, ki bo šla v Beograd in predložila vladi vse težave, s katerimi se imajo boriti vovodinski industriji, in jo prosila za izboljšanje sedanjih nevarstev in škodljivih razmer.

»Bankarstvo« za oktober. Prešli smo najnovjši zvezek (oktober 1924) te velike gospodarsko-finančne revije, z naslednjo vsebino: Lj. Kosier: Prihranki jugoslovenske emigracije; Dr. V. Blagojević: Problem zaštite vlagateljev; Ing. K. Četuković: Znanstvena organizacija dela; Krištof: Društvo francoskih ekonomistov; Uredništvo: Anketa o zaštiti vlagateljev; M. Janković in A. Majnarić: Gledišča v anketi o zaštiti vlagateljev pri denarnih zavodih v kraljevini SHS; dr. Potočnik: Naša statistična služba; Dr. Fr. Stelc: Moderne bančne zgradbe Ljubljane (s slikami), in mnogo drugih člankov. — Revija izhaja redno vsak mesec. Letna naročnina znaša Din 150.— in se pošilja upravištvu »Bankarstva« v Zagrebu, Maravska ulica 30.

Prodaje in dobave. Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici ima na prodaj okoli 1400 kg mešane kalcinirane in kristalne glauberije soli ter sprejema do 20. oktobra predmetne ponudbe. — Dne 17. oktobra se bo vršila pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ponovna ofertalna licitacija glede dobave 1000 ton ovasa in 20. oktobra glede 850 ton moke (tipa 80 odst.). — Predmetna oglasa z natančnimi podatki sta v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Zmanjšanje izvoz pšenice. Izvoz pšenice v inozemstvo se je zelo poslabšal zaradi visokega tečajja dinarja. V prejšnjih letih se je izvažalo dnevno v inozemstvo približno 200 vagonov pšenice, letos pa komaj 20.

Slaba trgatav v Baranji. V vinogradih v Baranji je bila trgatav letos zelo slaba. Letina bo znašala komaj petino lanske. Novo vino notira po Din 7,50 do 8 za liter. Sicer pa tudi drugod ni mnogo boljše.

Pogajanja za lujizo dunajskih bank. Po vesteh z Dunaja se nadaljujejo koncentracije avstrijskih bank. Tako je v kratkem pričakovati fuzije med Anglesko-avstrijsko in Splošno industrijsko banko. V kratkem se vpostavi tudi interesna skupnost med nižjeavstrijsko Bauerbanko in Obrtno in Trgovsko banko.

Borza

2. oktobra:

LJUBLJANA. Vrednote. Vojna škoda 0 do 116,50. Celjska posojilnica 210 do 0, Ljubljanska kreditna 225 do 235, Merkantila 123 do 130, Prašedion 915 do 918, Slavenska 0 do 98, Strojne 135 do 154, Trboveljska 0 do 395, Vevče 110 do 115, zadolžnice Kranjske dež. banke 0 do 90. Blage. Deske, I., II., 20, 25 mm, franko meja 0 do 700, trami 3-3 do 8-10, monte, 4 do 10 m. dež. franko meja 400 do 0; hrastovi plohi, obrobjeni, 44 do 17-30, 2,90 m. dolž., 54 do 17-30 do 2,90, 54 do 22-32 do 2,80, 54 do 15-30 do 2,60, franko meja 1250 do 0; jesenov plohi, suhi, 20 do 100 mm, franko Domžale 0 do 1400; drva, suha, bukova, 1 m. dolž., franko najl. post. (5 vag.) 26,50 do 27; oglje Ia, vilano, franko meja 114 do 0; pšenica domača, franko Ljubljana 380 do 0, baška, par. Ljubljana 0 do 420; koruza baška, par. Ljubljana 0 do 340; oves baški, par. Ljubljana 0 do 320, slari, par. Ljubljana 340 do 0; pšenica moka baška, par. Ljubljana, »0« 0 do 615, »2« 0 do 565, »5« 0 do 515, »6« 0 do 465, suhe gobe, srednje, franko Ljubljana 60 do 0; laneno seme, par. Ljubljana 685 do 0; konoplja mandžurska, b-n, franko Ljubljana 0 do 880; repica, divja, franko slavenska post. 0 do 255; fižol, ribničan 525 do 0, prepelčkar 450 do 0, mandoloni 350 do 0, (vse orig., franko Ljubljana); orehi, franko Ljubljana 400 do 0; maraske lanske, franko Ljubljana 0 do 100; Ia garant. banat. čista svinjska mast 0 do 35, Ia soljena samo hrbitna slanina 0 do 34, Ia prekajena slanina 0 do 36 (vse za kg franko skl. Ljubljana).

ZAGREB. V efekih je tendenca neizpremenjena. Od bančnih papirjev je danes zabeležila večji porast Jugoslovenska. Od industrijskih papirjev je radla Slavo-

nija še nadalje. V večini industrijskih papirjev ni prišlo do zaključkov in v blagu so zabeležili nižje postavke kot včeraj — V devizah je bila danes v začetku sestanka tendenca še precej čvrsta. Prodajalci niso dali blaga na trg, vendar česar so pričeli tečaj na precej visoki bazi. Po prvem telefonskem razgovoru z Beogradom, odkoder so prišle vesti o slabši tendenci na tamošnji borzi, so pričeli tudi tukajšnji trgovci spravljati blago na tržišče, kar je seveda povzročilo preokret in je oslabilo prvotno čvrsto tendenco. Vse tuje devize so od začetnih tečajev popustile in padale do konca sestanka, tako da so današnji tečajji zaključili na včerajšnji bazi, v posrednih devizah, tako n. pr. na Švicu, so bili tečajji celo še nižji. Intervencije ni bilo, ker ni bilo za to potrebe. Promet je bil precej velik. Trgovalo se je največ v devizah na Italijo, London, Prago in Švicu. — Notirale so devize: Dunaj 0.102325 do 0.104325, Italija, izplačilo 318,50 do 321,50, London, izplačilo 325,125 do 328,125, ček 323,50 do 326,80, New-York, izplačilo 72,75 do 73,75, ček 72,30 do 73,30, Praga 216,90 do 219,90, Švica, ček 1385 do 1395; valute: dolarji 71,65 do 72,65, avstrijske krone 0.1030 do 0.1050, češkoslovaške krone 0 do 218, francoski franki 0 do 385, madžarske krone 0.085 do 0; efekti: bančni: Litorale 0 do 75, Trgo 29 do 30, Eskomptna 110 do 112, Poljo 19 do 20, Kreditna Zagreb 112 do 114, Hipo 57 do 58, Jugo 105 do 106, Ljubljanska kreditna 225 do 235, Prašedion 915 do 917, Etno 112 do 113, Slavenska 100 do 102, Srpska 137 do 139; industrijski: Eksploatacija 98 do 100, Dubrovačka 500 do 600, Seferana 830 do 840, Narodna šumska 57,50 do 60,50, Nibag 84 do 85, Gutmann 0 do 850, Slavonija 68 do 70, Strojne 150 do 0, Vagon 95 do 100; državni: Posojilo 62,50 do 63,50, Vojna škoda 113 do 115.

BEograd. Današnja borza je začela s čvrsto tendenco, ki pa je proti koncu sestanka oslabila. Blaga je bilo na trgu dovolj in povpraševanje je bilo pokrito brez intervencije Narodne banke. Tečajji vseh tujih deviz so popustili tekom sestanka za nekaj točk. Po borzi je bila tendenca slaba. — Notirale so devize: Dunaj 0.1029 do 0.1031, Budimpešta 0.0940 do 0.0960, Bukarešta 37,25 do 37,75, Italija 319,55 (povprečno), London 324 do 324,50, New-York 72 do 72,25, Pariz 383 do 384, Švica 1387 do 1390.

Sokol

Sokol I. Vprašujete, kdo tekmuje v nedeljo v nogometu. Odgovarjamo: Stane Derganc, Zupan, Petelin, Zabjek, Verovšek, Klemen, Rak, Godler, Lozaj, Vadnal, Lassbacher, Podgornik, A. Turk. — Začetek ob 15. (3. pop.). Cena vstopnic: 3, 7, 10 in 15 dinarjev. Predprodaja: A. Turk, Prešernova ulica 48 in trdnica Gore, Kreditna banka.

Leo Štukelj na Sušaku. Iz Sušakega »Novega lista« posnemamo: Olimpijski zmagovalec br. Leon Štukelj se je te dni mudil na Sušaku in v drugih krajih na hrvatskem Primorju. Čim se je doznalo za njegov prihod, se je zbralo lepo število Sokolov in Sokolice, ki so brata Štuklja povabili v svojo sredo in preživeli z njim nekaj prijetnih uric. Sokoli so naglašali, da jim je žal, da niso vedeli za njegov prihod, ker bi mu sicer priredili svečan sprejem. Sušaki Sokoli so povabili br. Štuklja, naj pride v kratkem zopet na Sušak, da jim pokaže svoje redke gimnastične in sokolske sposobnosti.

Sport

SLUŠBENE OBJAVE LNP.

(Iz seje kaz. in poslov. odbora 1. t. m.) G. Burgerju se ukine zabrana igre. Verificirajo se prvenstvene tekme Hermes: Jadran 1 : 2, rezervi 5 : 0. Slovan: Slavija 13 : 0. Prvenstvena tekma Slavija : Svoboda se vrši 5. t. m. na prostoru S. K. Primorja. Vsak klub po 3 reditelje, blagajno vodi Slavija, cene 3, 5, 10 Din, službojuči odbornik g. Lukežič. Popoldne prvenstveni tekni Jadran : Primorje in Hermes : Celje, službojuči odbornik g. Kump.

Citajo se s pravom nastopa od 8. t. m. za S. K. Primorje: Kos M., Franc Perdan, Pišek M., Berčič Fr. s pravom nastopa od 1. IV. 1925. Za S. K. Slavijo s pravom nastopa od 8. t. m. Keršič Fr., Kunej. Za S. K. Hermes s pravom nastopa od 8. t. m. Čurhalek. Za S. K. Svobodo Lj. s pravom nastopa od 8. t. m. Gaberček M. in Kunster J. Za Lask s pravom nastopa od 8. t. m. Barterjev D. Za

S. K. Ilirijo s pravom takojšnjega nastopa: Pelan Stane. Za S. K. Mura v Murški Soboti s pravom takojšnjega nastopa: Legenstein, Parkaš, Simon, Keresturi, Gregorič, Hegedüs, Szekeres, Stevančec, Fürst, Cenar, Norčič, Ramovš, Peterka, Sandor, Györy, Hočevar, Siftar, Perkič.

Nogometna tekma Ilirija old boys : Sokol I. se vrši v nedeljo 5. t. m., ob 16. uri na sportnem prostoru Ilirije pred drž. kolodvorom v korist sokolskega doma na Taboru. Ilirsko moštvo bo sestavljeno iz starejših nogometašev, ki so se pred kratkim aktivno nastopali in ki so vsaj deloma še v stanu svojim mlajšim naslednikom v I. moštvo marsikaj pokazati. Za nasprotnike bodo imeli »stari dečki« telovadne prvake, ki so v treningu tudi za nogomet razvijali znamenit talent in velike sposobnosti. — Predprodaja vstopnic sta prevzeli trdnici J. Gorec, Dunajska cesta in A. Turk, Prešernova ulica.

LLAP. Seja tehničnega odbora se vrši danes ob pol 9. uri v kavarni Emona. G. Gregorič se poziva, da prinese zapisnik o srednješkolskem mitingu v svrhu verifikacij rezultatov.

Hazena Atena : Hermes. V nedeljo 5. t. m. dopoldne ob 11. uri se odigra na prostoru Atene ob glavnem tivolskem dreveredu III. kolo prvenstvenih hazena tekem. Tekma, v kateri si stojita nasproti Atena in Hermes, obeta biti zbog tega, ker bo njen izid odločal, katera družina zavzame v prvenstveni tabeli drugo mesto, jako zanimiva in napeta. Izid tekme je jako dvomljiv, ker se nahajata obe družini momentoma v dobri formi, ter razpolagata z nekaterimi izvrstnimi močmi. Predvsem imata obe družini izborni vratarici. Atena ima sicer velik plus v tem, da so njene hazenašice večinoma izkušene, rutinirane igralke, od katerih se odlikuje srednja napadalka, zlasti pa desna krilka gđ. Zupančičeva, ki je danes brezdvomno najboljša hazenašica v Sloveniji, vendar bo naletela na trd oreh v Hermesu, čigar družina je sestavljena izključno iz samih mladih igralcev, ki pa so pokazali v kratki dobi svojega obstoja razveseljeval in presenetljiv napredek, ki je prišel do izraza posebno v zadnji tekmi proti Iliriji, in napeti bo moral vsekakor skrajne sile, da si zasluži zmago. LLAP je uvažujoč velik pomen teh prvenstvenih tekem, določil za to tekmo izredno nizke cene, tako da jo more posetiti vsakdo, posebno pa naša ženska mladina. Cene: Mladinska stojšča od 14. leta 3 Din, dijaška in vojaška stojšča 5 Din, navadna stojšča 7 Din, sedeži 10 Din.

Prvenstvena tekma Jadran : Primorje. S. K. Jadran igra v nedeljo 5. t. m. prvenstveno tekmo proti S. K. Primorju. Tekma bo napeta in zanimiva, ker se nahaja Jadran v najboljši formi, kar priča zadnji zmagoviti rezultati, ki jih je dosegel v tekmah proti S. K. Celju 5 : 7 in proti S. K. Hermesu 2 : 1. Proti Iliriji kot najjačjemu klubu Slovenije je šele v zadnjih minutah podlegel z 0 : 2, kar znači jako časten rezultat. Ravno tako bo tudi S. K. Primorje nastopilo v najmočnejši postavi in skušalo doseči zmago. Oba kluba gojita lepo kombinacijsko igro, tako da bo tekma gotovo nudila lep sportni užitek. Začetek tekme je ob 16. uri, predtekma rezerv ob 14,30 oboje na igrišču S. K. Primorja.

Hazena. — Viktorija (Zagreb) : Ilirija. V nedeljo, 5. t. m. ob 14. uri se vrši na igrišču Ilirije rokometna tekma ženskih družin zagrebške Viktorije in ljubljanske Ilirije. Prireditelj obeta zanimiv sport; za našo hazeno bo nastop proti izvrstni zagrebški družini najtežja letošnja preizkušnja. Viktorija velja za eno prvih hazenskih družin Zagreba; v jesenskih prvenstvenih tekmah ni izgubila niti ene igre, pretečeno nedeljo je zmagala nad Vesno z 1 : 0. Hazena Ilirije ima prvenstvo Slovenije.

S. K. Hermes : S. K. Celje. Prvenstvena nogometna tekma se vrši v nedeljo 5. t. m. ob pol 11. uri dopoldne na igrišču Ilirije. Tekma obeta biti zelo zanimiva, ker sta oba kluba, posebno Hermes, zopet v dobri formi. Poleg tega nastopi »Hermes« v povsem izpremenjeni postavi in nastopi mali Pleš prvič v vlogi branilca.

Nemški nogometaši v Parizu. V soboto 11. t. m. nastopi v Parizu, prvič po vojni, nek delavsko nogometno moštvo iz Nemčije proti enakemu iz Francije.

Hajduk v Franciji. Kakor javlja »Sport Tagblatt«, bo splitski Hajduk za Božič in Novo leto gostoval v Franciji.

Obnovite pravečasno naročnino za »Jutro«!

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutro«. Odgovorni urednik Fr. Brošević. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 2. oktobra 1924

Ljubljana 306 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	758.6	10.4	sever brezvetra	dež	0.2
Ljubljana	14.	757.0	11.6			—
Ljubljana	21.	757.7	11.4		oblačno	—
Zagreb	7.	758.0	11.0	vzhod	več. jasno	7.0
Beograd	7.	758.4	12.0	brez vetra	pol. obl.	6.0
Dunaj	7.					—
Praga	7.	758.1	10.0	vzhod	jasno	0.3
lacmost	7.					—

V Ljubljani barometer nest. temper. nizka

Solnce vzhaja ob 6.1, zahaja ob 17.37

Dunajsko vremensko poročilo: Včeraj se je dvignila samo v zapadni Avstriji temperatura nad 15 stopinj. Davi je bilo mestoma oblačno mestoma megleno in pokrito. Temperatura je nihala med 5 in 10

stopinj. V zapadni Evropi se je pojavil severozapadni tok, ki je najbrže pri nas povzročil poslabšanje. — Napoved za petek : Spremenljivo, bolj oblačno, mestoma nadavne. Hlad.

Avtomobilska dirka

V pariškem «Matinu» čitamo naslednjo zanimivo in napeto sliko o avtomobilski dirki v svetovnem ameriškem filmskem mestu Hollywood: V avtodromu Beverly Hill, v bližini Hollywooda, predmestja Los Angelesa.

V ozračju vlada mir. Nebo je blede, na obzorju pa se odražajo nejasne konture gora, pokritih s prosojno megleno jantico.

V ravnini ob oceanu, ki je bila še večeraj pustinja, je neodoljiva raztezanost mesta poglajala tisoče malih čaz — skupne raznobarnih hiš, ki jih obdajajo zelene palme, poprovo grmljeve in ciprese; na jugu pa kipe v zrak nalik zakajenim vesalom ogromni stolpi petrolejskih vrelcev.

Neprestano plovijo v zraku aeroplani in merijo svoje akrobatske zmogljivosti; in glej, baš zdaj se je med njimi pojavilo padalo, na katerem že iz dalje opazijo velikansko zastavo, posejano z zvezdami.

Dirkališče je prirejeno v velikem loku in meri dva kilometra; ob njem je zgrajeno ogromno ogrodišče masivnih tramov, ki so na zunaj goli in pusti, na notranji strani pa tvorijo labirint, ki ti jemlje vid. Nedavno so ga skušali zločinci zanetiti; od takrat so po njem razpostavljene straže z velikimi revolverji.

Ovinki dirkališča so silno vzpeti; ponekod meri vzpetina do deset metrov. Že prikratk se je pripetilo, da je dirkač, ki niso pazili, v najhujšem diru — 180 kilometrov na uro! — zaneslo v ograjo, ki se je zrušila in propustila avtomobilom pristo pot v globino; a čudno vozilo je v paraboličnem loku priletelo lepo na kolesa in nikomur se ni zgodilo nič hudega. Taka čudesa se gode pač le v Novem svetu...

Ura je dve popoldne. Že od jutra brne po vseh cestah, ki vodijo v avtodrom, neseti avtomobili, ter dovažajo množice radovednih gledalcev, in tribune, ki zmogajo 60.000 ljudi, se vedno bolj polnijo.

Nihče v Evropi si ne more predstavljati ogromnih množic, ki so danes zbra-

ne, da prisostvujejo najbolj napetim dirkam, kar jih premore moderni sport. Se manj pa si je mogoče misliti, da bi se kjerkoli drugod moglo zbrati toliko tisočev in tisočev avtomobilov in motociklov. Treba je pač pomisliti, da ima Amerika 18 milijonov motornih vozil, in od teh jih je v Kaliforniji v razmerju s številom njenega prebivalstva največ. Občudovati pa moramo ni Evropejci red in mir, ki vlada tu: brez nezgod, brez vpitja se pomikajo mase avtomobilov po asfaltiranih cestah, po katerih patrolirajo varnostni organi na motornih kolesih. Na križiščih pa sede na svojih stolcih redarji in s kretinami dovoljujejo ali pa zabranjujejo prehod ter regulirajo promet. Na desni in levi, kakor daleč sega oko, se razteza park za brezbrojne množice avtomobilov.

Publika je mirna in ne kaže nikakega razburjenja. Še vedno prihaja dolga vrsta zamudnikov, ki v redu čakajo pred blagajno, da pridejo na vrsto. Repot motorjev in brnenje množice motilo je vsiljivi glasovi kolporterjev. «Kupite program, dokler je še čas», kriče na vse grlo.

V sredini dirkališča je trata, vsa črna od nepreglednih množic ljudi, vmes pa se opazajo tupatam sotori prodajalcev, in tam-le glej oder za časomerce in izklicevalce in kinooperaterje.

Na progi, nasproti tribunam so razpostavljene stojnice z okrepili in živili. Vozovi se postavljajo v vrste; med njimi opazijo najrazličnejše barve, kakor bele, kostanjevorange, rumene itd. Posebno občudujejo ljudje voz tipa Duesenberg, ki je ves ponikljan; last je milijonarja Joe Boyerja, ki ga bo tudi sam vodil v dirko.

Vsi vozovi so enosedežni, pri vsakem stoji njegov voznik. Med njimi so znana imena, kakor Murphy, nazvan «Demon», ki uživa največ simpatij med publiko, dalje Hearn, De Palma, oba avtomobilski veterani, Milton, Cooper in drugih nebroj. Občleni so v bele volnene srajce, na glavi imajo usnjene kape, ki so jim prevezane s platnenimi trakovi okoli vratu. Na prvi pogled bi jih smatral za bolnike-rekonvalescente, ki jih spremlja-

jo strežniki — spremljevalci, ki se sklanjajo k njim in jim tajinstveno šepčejo na uho. Vedejo se nekam v zadregi, njihovi koraki je obotavljajoče in nesigurne, ker čutijo, da so od neštehtih množic uprte vanje. Obraz jim je blede in resen in gledalci čutijo, da jih prevzema pomembnost trenutka. Kako tudi ne? Saj znači njim vsaka sekunda skok petdesetih metrov in malenkostno prevelik ali premajhen obrat krnila jih lahko pahne v smrt. Niti letalci ne tvegajo tolikih nevarnosti, kakor jih morajo prestati avtomobilski dirkači.

Duh po ricinovem olju se jame širiti v zraku. Motorji brne.

Na sodnikov mig se avtomobili uvrste, po dva in dva. Fotografji nervozno skakajo od jurijske do tekmovalce, se sklanjajo pod kolesa, k motorju, neumorno vrte kinooperaterji ročice svojih aparatov in snimajo poslednje priprave za boj. Potem namerijo svoje leče proti tribunam: tam je, v sredini, prostorna loža, in v njej «plemstvo» Hollywooda, zastopano po odličnih kakor so Mary Pickfordova, Douglas Fairbanks, Charlie Chaplin in Cecil de Mille, med njimi pa Mac Adoo zed predsednika Wilsona in bodoči kandidat za predsedstvo Zedinjenih držav.

Šofer enega izmed prvih avtomobilov — številka 3 — se pomenkuje s starijem, ki da nato znak; voz odbrzi na desno. Čez deset sekund se vidi v dalji le še rumena točka, ki hiti po dirkališču kakor živorebrna kapljica v sivem žlebu. In glej, že se obrača na levo, vedno večja je, nato zavije okoli ovinka in se vrača proti stojnicam. Njena histrost se ne zmanjšuje, in vsi nakrat začutijo, da nekaj ni v redu. Ljudje pridružujejo sapa, ker slutijo katastrofo; kajti na progi, ki je v svojem spodnjem delu natrpana z vozili, pripravljajočimi se na pot, se mrgolijo ljudje in hite v vse smeri.

Treba se je odločiti. Avtomobil se izogne vozovom in se skuša preriniti med pešci, ki so sprva presenečeni, potem pa, ko začutijo neposredno bližino nevarnosti, se razbegnejo na vse strani. A ne do-

volj hitro. Eden izmed njih pride pod avtomobil, ki ga z vso silo trešči v tribune, šofer obrne v nasprotno smer, pri tem pa zadene v nekoga fotografa, ki zleti v zrak ter pade nato na tla, aparat pa se razleti na kosce. Takoj nato se avto ustavi.

Krik se izvije iz tisočih ust. Ženske omledavajo. Okoli obeh žrtv se hipoma zgrne množica ljudi. Ambulanci avtomobil prihitijo na kraj nesreče. Med tem se šofer izmota iz svojega voza. Trenutek obstoji kakor prihovan, pogled njegov visi srepo v zraku. Očividno se ne zaveda, kaj se je zgodilo. V tem sta že pri njem dva tovariša, ki ga primeta za ramena in ga nalahno točeta po hrbtu, da ga priključita v življenje.

Trenutek kesneje se oglasi megafon. «Umirajoči zahteva spovednika. Če je duhovnik v bližini, naj pride sem.» Tribune se zganijo, in pojavi se majhen množ z okroglim ovratnikom in črno pentlo, ki hiti brzih korakov na kraj nesreče. Ljudje se mu umikajo na široko. Nato se začuje znamenje za pričetek. Dirka se začne.

Milton in Cooper prevzameta vodstvo ter se skušata odtrgati drug od drugega; kakih petko korakov za njima vozi Hill, potem Murphy in Hearn.

Ko pridre avtomobil mimo nas, se ne čuje drugega kakor težko sopenje in hropenje do skrajnosti napetih motorjev; razdalje med posameznimi vozili se kar nečje izpremenijo, kakor da jih ogromen magnet drži v oblasti. In čeprav bi se komu zdelo, da utegne ta neprestani beg v krogu postati enoličen in dolgočasen, se vendar ob vsakem obhodu pojavljajo peripetije, sleherni ovinek je drama zase, in kadar opazuješ prva dva avtomobila, ki se borita za vodstvo in napenjata vse sile, se ne moreš ubraniti blaznega razburjenja.

Murphy se vidno trudi, da bi pridobil na terenu; razdalja med njim in Miltonom, ki še vedno vodi, se pomalem počasi zmanjšuje. Murphy pritiska še vedno; za hip še zazdi, kakor da se njegova prednja kolesa dotikajo Miltonovega avtomobila, vsled česar se Milton zmede.

Le za trenutek, a to je zanj usodno; na naslednjem ovinku mu avto zdrsne iz rok, in čeprav se mu takoj posreči zmanjšati hitrost, zadene v neko stojnico in jo zruši na tla, kar povzroči novo paniko. Opuštili mora nadaljno tekmovalstvo in njegov avto se pridruži rumenemu vozu, ki je poprej povzročil nesrečo.

Kmalu zatem poplavijo tribune kolporterji; in v listih je z velikimi črkami objavljeno: «Strašna nesreča v avtodromu v Beverly Hill. Dva mrtva...» Eden izmed teh je bogati lastnik petrolejskih vrelcev, G. Wade, navdušen sportnik in lastnik enega izmed tekmujočih avtomobilov; drugi, po imenu Th. Hughes (star 22 let), je novinar-fotograf iz Los Angelesa. Pri slednjem so našli — moč usode! — še nepokvarjen magazin med razbitimi kosci aparata; in ko bodo jutri tovariši ponesrečenca razvili plošče, bodo našli med njim kot poslednjo, ki jo je posnel nesrečni dečko, sliko avtomobila 3, tistega avtomobila, ki je povzročil pretrano njegovo smrt...

Motorji brne dalje. Uho se je že privadilo na njihov ropot. Dve tretjini dolocene poti sta že za Hillom, ki sedaj vodi. Drugi je Cooper, ki hoče Hillu za vsako ceno dohiteti. Tempo postaja uprav peklenski. A Cooper, ki je svoj motor v borbi z Miltonom že preveč izčrpal, začne popuščati; za njegovim avtomobilom se pojavi bel, dušljiv dim. Motor deluje vedno počasneje in se končno popolnoma ustavi. Dirka je odločena. Le kaka nezgoda bi mogla še iztrgati zmago Hillu, ki vodi daleko pred ostalimi. Dirka pa v ostalem ni donesla nikakega rekorda. Števec beleži 120 km povprečne hitrosti na uro, lani pa je Murphy dosegel 123 km.

Dan se nagiblje k zatonu, megle, ki obdajajo gore, se zgoščujejo in solnce izgine za obzorjem. Velika zastava zavirha v znak Hillu, naj se ustavi. On pa vozi še vedno, bodisi, da hoče biti povsem siguren zmage, bodisi iz tistega čudnega duševnega stanja, ki nas včasih sili, da brez potrebe vztrajamo v fizičnem naporu, ki nam je prešel v mso in kri in ga prekinemo le s silno muko.

Veaka beseda 50 par Mali oglasi

Stane vsaka beseda 50 par. Za «Dopisovanje» in «Zentivo» se računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčnjeje se le mali oglasi, ki so plačani vnaprej. Plača se lahko tudi v smislih. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena stvarna ali odgovor ter manipulacijska pristojbina 5 Din.

Praktikant
ali priključnik za dovršeno nižjo srednjo šolo ali meščansko šolo, se sprejme v knjižarno. — Ponudbe pod šifro «Knjižarna» na upr. «Jutra» do 10. okt. 1924. 20559

Prvi tehnik
asist. za zobotehniški atelje z veliko prakso, v Ljubljani, se išče. — Pod «A. F. 10551» na upravo «Jutra». 20817

Stalna služkinja
ki zna kuhati, se išče k dobri rodbini. Predstavi se na: Zupančič, Dalmatinova ulica št. 1. 20811

Kuharica
samostojna in poštena, z dobrimi spricavali, najraje z deželo, se sprejme. — Ponudbe na naslov: Povčar, Koka nad Kranjem. 20707

Mesarskega učenca
poštenega in močnega sprejme takoj Josip Kozlevar, mesar v Šestjanu. 20848

Črkoslikar
samostojen delavec, se takoj sprejme za trajno in enkratno delo. — Ponudbe na naslov: Franc Post, Ljubljana, Sirova ulica 33. 20834

Guvernanta
Gospodična, ki govori perfektno slovenski in italijanski, deloma tudi nemški in se dobro razume v gospodinjstvo, išče službo kot guvernanta pri bolni družini. Plača na doživljenjsko. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Guvernanta». 20879

Sedlarskega pomočnika
sprejme Ivan Lenarčič, sedlar in tapetnik, Stari trg pri Baki. 20782

Pekovski poslovodja
ki je sposoben vsi vrsti kavičev, se sprejme. — Event. se prodaja hiša. Naslov v upravi «Jutra». 20784

Kuharico srednjih let
išče ohranljiva postaja Dobova pri Brečah. Naslov s 15. oktobrom. 20792

Uradnik
star 28 let, oženjen, z enim otrokom, vešč vseh pisarniških del, se prodaja v špeditri in leani industriji, z dobrimi spricavali, želi premeniti službo. — Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod «November». 20699

Pisarniška meč
s šestmesečno prakso, išče službo. Naslov pove upravo «Jutra». 20834

Pletilka išče dela
na dom. Ponudbe pod šifro «Pletilka 10577» na upravo «Jutra». 20839

Gospodinja
Samostojna boljša gospodinja srednje starosti, spretna v domaćinstvu, perfektna v gospodinjstvu, želi mesta pri samostojnem gospodu — vdovcu ali samskem gospodu. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Judita». 20849

Spretna strojejska
vešč pisarniškega dela in marljiva, išče primerno službo. Naslov pove upravo «Jutra». 20771

Službo išče dekle
valjeno vsakega dela, kot pomoč, ker bi se rada kot učitelj v kuhli. Zna najfinjša ročna dela. Gre brezplačno. Dopise pod značko «Pridna 10541» na upravo «Jutra». 20794

Absolvent trg. šole
želi mesta v trgovskem (industrijskem) podjetju. Plača na doživljenjsko. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Odlinjak». 20795

Parcela
in mreže za ribice se prodajo. Naslov v upravi «Jutra». 20778

Perje
kokoške, gosje in gosji puh ter račje, oddaja vsakomur, ki se spriča. Cene v trdnici E. Vajda, Čakovce. 1883

Lepa svilenka obleka
se prodaja za 250 Din. — Sever, Kolizej, vrata št. 2. 20715

Daljnogled
krasen, nov, Zeiss, s po večavo 12 x 20 x 40, na prodaj. Zaloge gramofonov A. Rasberger, Sodna ulica 5. 20705

Radi odpotovanja
v inozemstvo ugodno na prodaj sedem fotografiranih aparatov prvotne optike (Zeiss, Dagor, Hecla) — v formatih 4 in 6 do 13 x 18. Polze se: Stane Pavšek, Selo 63, Moste pri Ljubljani. 20832

Moška suknja
obleka in perilo, še rabljeno, se poceni prodaja. Naslov pove upr. «Jutra». 20826

Moško kolo
lahko, v izbornem stanju, se prodaja Poljski cesti št. 6, pritičje, deano. 20851

Za 15.000 kron
se prodaja skoraj nova salonska garnitura z zraven spadajočimi zastori in priliči in starinskim velikim brušenim ogledalom ter dvema slikama. — Naslov pove upravo «Jutra». 20820

Nova salonska obleka
poceni napravljen. Istotam se prodaja tudi Brockhaus Lexikon. — Naslov pove upravo «Jutra». 20801

Družin. brek in kočija
se po zelo ugodni ceni prodajo. Naslov pove upravo «Jutra». 20833

Slamozreznica
se prodaja pri Slovenski trg. delniški družbi v Ljubljani, Resljeva cesta 22. 20855

Moški šivalni stroj
trdnice «Prest», dobro obrabljen, skoraj nov, se prodaja. Naslov pove upravo «Jutra». 20877

Šivalni stroj
in telefonski stenski aparat v jako dobrem stanju, se po ugodni ceni prodaja. Vpraša se v trgovini na Dvornem trgu št. 3. 20778

Zimski plašček
za 12letnega dečka, se prodaja. Naslov v upr. «Jutra». 20751

Kupim
GOBE in FIŽOL kupuje Sever & Komp. Ljubljana, Wolfova ul. 12

Telegrafične drogeve
kustanje, jelove, bukove kupuje Fructus, Ljubljana, Tabor 2. 20193

Storže
jelove, borove ter želez in žir, kupuje Fructus, Ljubljana, Tabor 2. 19610

Kupim suhe gobe
po najvišji ceni in vsako množico. — Ponudbe s navedbo cene z vzorcem na: Ivan Sever, Velenje. 19374

Pozor!
Plaščem po visokih cenah stare obleke, čevlje in pohištvo. Doplačila zadostuje, da pridem na dom. Družba Martin, Ljubljana, Sv. Jurja koba nabrežje 29. 20836

Orehov
letošnjega pridelka, belo sušenih, kupim vsako množico. — Ponudbe s ceno pod no. «Oreh 10576» na upravo «Jutra». 20840

Steklenice
vinske in šampanjske, se kupijo v vsaki množini in kavarni «Jadrani». Turjaški trg št. 6. 20845

Jabolka
za izbrana namizna in za prežanje, se kupujejo v vsaki množini. Ozira se samo na ponudbe s navedbo cene in vrste. Ponudbe pod značko «Jabolka 10444» na upravo «Jutra» v Celju. 20583

Detelja-lucerna
se kupi v večji množini. Ponudbe na Ljubljanske gradbeno društvo, Rimska c. št. 13/L. 20773

Modistka Horvat
Ljubljana, Stari trg, prodaja bele klobuke od 150 do 200 Din, dvobarval 170, enobarval 140 Din, različne barvnate in druge novosti po najnižjih cenah. — Zalni klobuki v zalogi. 1908

Izdelujem kostume
plašče in vse vrste obleke najlažje in najprejše po nizki ceni. — Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Lepo delo 10560». 20807

Žaga
se da v godnem kraju, 20 minut od železniške postaje, tik delne ceste, v najem. Naslov pove upravo «Jutra». 20414

Resnim kupcem
vill, stanovanjskih, trgovskih, gostinstvskih in obrtnih hiš in posvetit kmetijskih posestev, gručica, mlinov, žag ali stavbnih parcel, naš največji izbrer Realiteta pi-sarna II 1887

«Posesta», d. z. o. z.
v Ljubljani, Sv. Petra c. 24.

Hiša s trgovino
na prometni točki, 10 min. od Ljubljane, se event. tudi s inventarjem takoj prodaja. Naslov pove upravo «Jutra». 20852

Srednje posestvo
v okolici mesta, se vzame v najem. Naslov pove upr. «Jutra». 20791

Trgovina
z raznim blagom v Ljubljani okoli c. ceno prodam. — Naslov pove upravo «Jutra». 20683

Soba
s popolnoma separiranim vzhodom v Trnovskem, Jakobskem okraju ali v kraju Rimske, Hilsnerjeve ali Bleiweisove ceste, išče samec, tudi neopremljen. Komfort postranska stvar. Plača 800 do 1000 lita. Ponudbe pod «Dobra plača» na upravo «Jutra». 20844

Elegantna soba
s električno razsvetljavo v sredini mesta, se odda gospodu. Pripravna je tudi za pisarno. Naslov pove upravo «Jutra». 20788

Kot sostanovalka
s lastno posteljo, se sprejme s gospodično. Polze se: Šin-govec, Pred Prulami št. 23. kovec. 20845

Opremljeno sobo
išče gospod za takoj. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Soliden 10513». 20723

Soba
oddam takoj solidnemu gospodu. — Resljeva cesta 12. I. nadst. levo. 20835

Snažno sobico
s zajtrkom, išče gospodična. — Ponudbe pod «Uradnica 10582» na upravo «Jutra». 20850

Dve sobi
za poslovne lokalne, iščem v središču mesta. Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Dve sobi». 20873

Na hrano in stanovanje
se sprejme gospod. Naslov pove upravo «Jutra». 20860

Stanovanje
s 2 sobama, se odda v novi hiši, proti predplačilu na eno leto (8000 Din) za eno leto. — Naslov pove upravo «Jutra». 20859

Na hrano in stanovanje
se sprejmeta dva gospoda. Naslov pove upravo «Jutra». 20858

Krasno stanovanje
obsežno in mirno, 30 minut od mesta, odstopim vsoletno najemno (8000 Din) za eno leto. — Naslov pove upravo «Jutra». 20755

Stanovanje
2 sob, kabineta in pritlikin, se zamenja s večjim. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Zamenjava 10564». 20827

Do 10.000 Din posodim
onemu, ki mi da suho prazno sobo in en prostor za shranjevalnik. — Ponudbe pod «Soba 10» na upravo «Jutra». 20818

Opremljena soba
boljša, se takoj odda. Istotam se prodaja damski kostum in 3 otroške stenske jopice. Naslov pove upravo «Jutra». 20810

Zakonski par
brez otrok, išče majhno stanovanje v mestu ali v bližini mesta. Event. prevzame tudi mesto hišnika v mestu. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Brez otrok 10555». 20808

Dve gospodični
ali dijaka, se sprejmeta. — Naslov pove upravo «Jutra». 20805

Stanovanje
2-3 sob, 1800 mirna stran-ka. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Stanovanje 10579». 20842

Matino opremlj-soba
s separatnim vzhodom in električno razsvetljavo, išče za takoj šivilja, ki je pripravljena poleg najemnine tudi šivati za stranko brezplačno. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Vdova». 20874

Kot sostanovalec
se sprejme gospod na stanovanje in hrano v Wolfovi ulici 1/L, deano. 20876

MODNE LISTE
najnovejše, za jesen in zimo 1924-1925 ima v veliki izbiri v zalogi knjižarna

TISKOVNE ZADRUGE
v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54 (nasproti glavne pošte)

Iščem stanovanje
2 sob, kuhinje in po možnosti kopalnice in pritlikin, proti dobri nagradi ali najemninai. Ponudbe s navedbo zahtev pod «Takoj 10533» na upravo «Jutra». 20778

Opremljeno sobo
v bližini glavnega kolodvora, 1800 m² s 15. oktobrom. Elektr. razsvetljava, posodba vohod. Ponudbe pod šifro «Inženjer 10536» na upravo «Jutra». 20753

Kapital
S 50.00—100.000 Din pristopim kot družbenik k solidnemu podjetju, pri katerem bi bil tudi zaposlen. Oferte na upravo «Jutra» pod «Dobra moč 10537». 20762

Perica
prevzame perilo na dom. — Naslov pove upravo «Jutra». 20889

Lililip
Turški meč, pravi Fortuna šumeti bomboni — v zalogi samo pri Josipu Vitku v Ljubljani, Krekov trg št. 8.

Pozor
Ce posetite Maribor, ogledajte se v Narodnem domu pri našem gostinčarju Osetu. 19315

Vino
močno, zdravilo, kakor tudi druge vinske bolezni se ozdravi. Vzorec je prinesli s seboj ali ga pošlji. — Naslov pove upravo «Jutra». 20820

Ložnika in Mimi
pošljita naslov na upravo «Jutra» pod «Lepe kamniške planine». 20786

Dopisovanje
Seznani bi se rad kmetaki fant in Primorskega ki je srednje postave, lepe zunanosti, star 23 let, z večjim premoženjem — s kmetaki dekletom, starim 18-23 let, tudi vdove brez otrok niso izvete, najraje ako imajo tako obit ali posestro. Tajnost zanj. Ponudbe, ako mogoče s sliko, na upravo «Jutra» pod šifro «Mlad fant». 20743

Dopisovati želi
mlad, inteligenten gospod s gospodično. Pod «Petlica-ček» na upravo «Jutra» v Celju. 20781

Vsakovrstne voznje
preseljuje, kurive in druge prevzame in oskrbi najlažje in po solidnih cenah Komar Lojze, Krakovska ul. št. 13. 20821

Zamenjava
starin gramofon. plošč za rabljene ali nove, do kosca t. m. Zaloge gramofonov A. Rasberger, Sodna ulica št. 5. 20770

Naročajte, čitate in razširjate «JUTRO»

Klavr se prodaja
Naslov pove uprava

Veridicus

Pater kajetan

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih

Navadno se gospa opira na Minkino roko, jaz pa korakam ob nji. Grčar stopa s svojo ženko pred nami. Oba se trudita, da bi spravila gospo na druge, veselejše misli. Često se jima to tudi posreči.

Grčar mi pripoveduje o očetu, ki je zdrav, dasi še slabotnejši, o bratu Jožefu, ki radosten pričakuje novega potomca, o Janezku, ki je prav marljiv učenec, o bratu Tonetu, ki ima že lastno obrt in dobiva vedno večji ugled. In Minka mi pripoveduje o novicah v Zalesju: Bralno društvo cvete, prireja javne veselice s koncerti in gledališkimi predstavami, Ramovš je predsednik in njegova žena Manica je v društvu ne le vrla pevka, nego poleg Prekove gospe tudi najboljša diletantka. Zupnik Zdražba je postal častni kanonik in živi, odkar je poslanec, s svojo sestrično vedno v Ljubljani. Bogat je, po katoliških podjetjih se uveljavlja njegov praktični duh, trde klobuke in elegantne suknje nosi ter je bajé neugnan ponočnjak...

Tako kramljamo, jaz stopam ob Minki in sem srečen. Dnevi mi niso več enolični in samotni. In kadar se vračam v celo, ne najdem besed, da se Bogu dovolj zahvalim za vse, kar doživljam... Potem pa se spomnim naenkrat Minkinega pogleda, v katerem je toliko brezupne žalosti, in srce mi poka...

Ah, da... vse naše veselje je prisiljeno. Pod radostno površino kljuje in grize črv zavesti: «Nemožno — nikoli! Zaman — zaman!»

Zato: konec! Nikoli več ne pojdem tja. Blede cvetke na mojem grobu so dorasle... ne bom jih zalival. Ne smem! Ne smem!

Nisem šel tja in vendar sem bil tam!

Samo dva dneva sem vzdržal. Potem mi je postalo v celih neznosno. Boril sem se sam s seboj, skušal sem čitati, igrati na klavirju, šel sem na kor in orgljal, potem sem begal po vrtu in drevoredu... zaman, gnalo me je iz samostana z nedoljivo silo.

Izprehodim se, sem si dejal, izprehodim do utrujenosti, kakor mi je svetoval prijatelj Benedikt. Pa prav v nasprotno stran krenim! sem sklenil.

In sem odšel res proti severu namesto proti jugu.

V dveh urah pa sem že stal pred cerkvico sv. Lenarta in zrl nizdol na Log. Z očmi sem iskal vilo in vrt ob nji; na vrtu

sem videl le rdeči dežnik in pleteno stole pod njim. Toda nikogar ni bilo na vrtu.

Samo od daleč videti njo, sem želel, videti njene kretnje, čeprav ne razločiti njenega obraza. A ni je bilo nikjer.

Hudo mi je bilo. Posloviti sem se hotel od nje v duhu in potem pisati Grčarju, da ne smem in ne morem priti nikoli več. Dolžnosti ne smem zanemarjati in svojega miru si ne dam kaliti. Redovnik sem in nočem se izpostavljati očitjanju, da se posvetnostim še vedno nisem odtrgal... Sestavil sem si že celo vrsto razlogov, ki mi branijo, da bi še nadalje prihajal v njegovo družbo.

Celo uro sem strmél navzdol na vilo — čakal, a nikogar nisem dočkal. In končno sem odšel po bližnji proti domu. Umiril sem se in prav vseč mi je bilo, da se vračam, ne da bi jo videl.

Kam sem vendar zašel? Mar res nimam več svobodne volje? Ali ni sramota, da sem odbajal proti severu, a se zdaj vračam vendarle od juga? Smešno, zeleno, deško! — Bodi konec! Mora biti konec! Mora — čeprav mi poči srce!

Hitel sem po cesti proti samostanu.

Naenkrat je zalajal velik pes... pritekel je k meni — se mi dobričajoč vzpel s prednjima nogama prav do ramen: spoznal sem Kastorja, krasno dogo gospe Glowacke.

«Odkod, Kastor?» sem ga vprašal in gladil po sivi dlaki.

A že sem zagledal damo, ki je nedaleč proč sedela sama na zloženih brunih tik ob cesti. In srce mi je radostno zadrželo: bila je Minka!

Hitel sem k nji. Vihar čuvstev je zadivjal po meni, ko mi je ponudila roko in me pogledala vsa zardela, a očividno prav tako srečna.

«Tako sami?» sem vprašal.

«Kastor mi je dober varuh. Grčarjeva sta se odpeljala z vozom v T., kjer se hoče menda gospa K. zavarovati za visoko vsoto. Gospa Glowacka je nekaj bolehná. Tako sem šla sama na izprehod.»

Počasi se je že mračilo. Večerni vetrec je mršil njene lase, da so ji krožili v kodrih po čelu in okoli ušes. V logu nad cesto je prepeval kos in po travnikih so čvrčali črčki. Ozrl sem se na desno in levo: nikjer žive duše. Sama sva.

Kaj vem, kako se je zgodilo? Hipoma sem sedel tik nje, jo zgrabil za roko in se ji zazrl globoko v oči. In potem sem govoril. Ne, moje ustnice so govorile same. Kaj? Ne vem.

Vem le to, da sem ji povedal, da moram misliti neprestano nanjo, da sem nesrečen, ako je ne vidim vsak dan, da sem pač blazen, ker se zavedam, kaj sem, a si vendar ne morem pomagati. Povedal sem ji, da sem sklenil, da ne pridem nikoli več v njeno bližino, da se zakopljem v samostan in zatrem siloma svoja čuvstva, da pa me je srce prignalo na begu pred samim seboj vendarle prav v njeno bližino.

«In zdaj sem srečen, a hkratu strašno nesrečen,» sem dejal in sam Bog ve kaj še...

«Gospod Janko!» je šepetala. «Gospod Janko!» še enkrat in zajokala. «Kako strašno trpim vso to dobo, odkar vas ni bilo več... Kako grozno mi je, ko vas gledam! In nobene poti — nobene pomoči! Najraje bi umrla...»

In zajokala je znova.

«Igrača usode sem,» je nato pripovedovala. «Čemu sem vas morala spoznati v Zalesju, čemu vas ne morem pozabiti? Uničujem lastno življenje, a vam ne morem pomagati! Brezupnost prej, sedaj in do smrti!»

Pritisnil sem jo k sebi in ječal še sam:

«Brezupnost! Sama nesreča in žalost, dasi bi bila lahko tako srečna!»

«O, da bi ne bili katoliški duhovnik-redovnik!» je dejala. «Vem... poznam vas in sebe — bila bi lahko popolnoma srečna!»

Hipoma je vstala, me prijala za desnico in jo stisnila: «Tudi gospod Drobnič je z gospo Tinko popolnoma srečen... in niti poročena nista!»

Drobnič! Pred duhom mi je stal nekdanji tovariš. Posledajič sem ga videl na vlaku, ko sem se vračal s Klinarjevega pogreba v Podgori. V Ljubljano se je vozil, ko je vrgel s sebe talar in duhovniški stan, k svoji izvoljenki in v nov poklic. «Beži in reši se!» mi je dejal takrat Drobnič — prav iste besede, ki mi jih je govoril v slovo na smrt bolni Klinar.

Zdrnil sem se. Kajti tudi Minka je zdaj dejala energično: «Gospod Janko, bežite in rešite se!»

«Moj Bog! Minka, ti misliš, da bi bilo to mogoče?» sem trepetal.

«Ako me ljubite... ljubezni je vse mogoče!» je dejala. «Ali me ljubite?»

Kaj se je zgodilo potem, ne vem... —

A bil sem blažen, ko sem stopal domov. Minka, nekdanja preprosta Bezljaveva Micika, ki me je s svojo žensko energijo rešila dvakrat pogube, mi je zdaj še tretjič odprla okno v obljubljeni deželo... O, ženska, kakšen neodločen in omahljivec je poleg nje čuvstven moški!

Nič slabega se ni pripetilo med nama. Vem le to, da me ljubi ženska, ki je pripravljena zame žrtvovati vse... vse... samo da bi bil jaz srečen...

Zelo me je nemilo dirnilo, ko me je skoraj pred samostanom dohitel p. Danijel.

«Čestitam! Dober okus imate!» je dejal sladko.

Ostudni zapeljivec me je razkačil s svojo impertinenco in zaupljivostjo.

«Odklanjam vaše opazke!» sem ga zavrnil. «Ako ste vohunili, vedite, da na vaši stopnji ne stojim in ne padem nikoli tako globoko!»

Ažurira in entla
volno v vseh barvah
Toni Jager-Cerne
Ljubljana, Dvorni trg 1.

Slavoljub Hudetz
ing. forest.
Julija Štraus
zaročena
Zagreb Podbrdo
Zaročena v Celju
dne 4. oktobra 1924

DRVA
trboveljaki
premog
H. Petrič
LJUBLJANA
Gospodstvska o. 16.
Telefon 343.

Pesniški zbirki
Fr. Zbašnjik
- PESMI -
Vez. 21 Din, broš. 9 Din
pošt. 150 Din
A. Debeljak
SOLNCE
in
-SENCE-
Vez. 15 Din, broš. 9 Din
pošt. 125 Din
TISKOVNA ZADRUGA
Ljubljana

Otvoritev. Čast mi je slavnemu občinstvu naznaniti, da bom otvoril dne 15. t. m.

zobotehnični atelje

v Ljubljani, Rožna ulica 15.

5019/a

Alozij Bajc, kono. zobotehnik.

Od čudotvornog djelovanja
na ljepotu i bujnost kose je
Dr. Dralle-ova

«Brezova voda»

Pokušajte jedanput pa ćete uvijek rabiti. Dobiva se svagdje. Glavno skladište za preprodavaoce

ISIS d. d., odlo Georg Dralle, Zagreb
Palmotićeve ulica 66. 1104a

Ing. R. ROESSER, Ljubljana, Gledališka ul. 4/III

Lokomobili | Polnojarmeniki | Dvigala

R. Wolf A. G. Magdeburg-Buckau Pini & Kay Wien F. Wertheim & Co. A. G. Wien

KAMNOSEŠKA INDUSTRIJSKA DRUŽBA
CELJE

Nagrobni spomeniki, nagrobne plošče in okvirji, plošče za umivalnike, nočne omare in kredence. 15

Samo

Din 198

svilen jumper
z dolgimi rokavi,
prvovrsten tricoh
v vseh mogočih barvah
le pri 1980a/IV
A. ŠINKOVEC nasl.
K. Sees, Ljubljana.

Lepo posestvo

v izmeri okrog 52 oralov, obstoječe iz gosposke hiše z lepim stanovanjem, gospodarskih poslopij in prvovrstnih travnikov, primerno za živinorejo, je na prodaj po zelo zmerni ceni. — Popis posestva je resnim kupcem na razpolago pri Oglasnem zavodu Vorsiča naslednik, Maribor, Slomškov trg 16.

VINO

PODRUŽNICA

vinarske zadruge

„**LJUTOMERČAN**“

za ljutomerski in ormoški okraj

v Ljubljani, Stara pot šte. 9

poleg vojaške bolnice

nudi svoja zajemčena

pristna ljutomerska vina

po ugodnih cenah in pod

solidnimi plačilnimi pogoji.

VINO 650/a

ZALOGAR KLAVIRJEV IN PIANINOV

najboljših tovarov Bösendorfer, Czapska,

Ehrbar, Schweighofer, Originali Stigl

itd.

Jerica Hubad, roj. Dolenc

, LJUBLJANA, Hilšerjeva ulica št. 5.

Zadružna hranilnica

registrovana posojilna in gospodarska zadruga z o. z.

v Ljubljani

Sv. Petra cesta št. 19

sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše.

Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru.

Daje posojila proti vknjižbi, poroštvu in zastavitvi.

1263a

Ljubljanska kreditna banka

Delniška glavnica:
Din 50.000.000—

Rezervni zaklad okoli:
Din 10.000.000—

Centrala:
Ljubljana, Dunajska cesta

Podružnice:
Brežice, Celje, Crnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst, agencija Logatec

Brsojavni naslov:
Banka Ljubljana
Tel. šte. 261, 413,
502, 503 in 504

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.